

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE TEMEL SEVİYE
(A1-A2 DÜZEYİ) HEDEF SÖZCÜK BELİRLEME ÇALIŞMASI

İlyas ÜNAL
(Yüksek Lisans Tezi)

İstanbul, 2019

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE TEMEL SEVİYE
(A1-A2 DÜZEYİ) HEDEF SÖZCÜK BELİRLEME ÇALIŞMASI

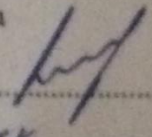
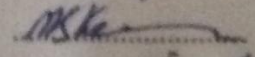
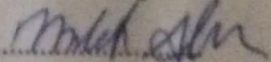
İlyas ÜNAL
(Yüksek Lisans Tezi)

Danışman
Prof.Dr.Asuman AHMED ABDO SHABAN

İstanbul, 2019

ONAY

İlyas ÜNAL tarafından hazırlanan "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Temel Seviye (A1-A2 Düzeyi) Hedef Sözcük Belirleme Çalışması" konulu bu çalışma, 06 Ağustos 2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda jüri tarafından başarılı bulunmuş ve yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	Adı Soyadı	İmza
TEZ DANIŞMANI	Prof. Dr. Asım AHMED ABDO SHABAN	
JÜRİ ÜYESİ	Prof. Dr. Mustafa S. KAÇALIN	
JÜRİ ÜYESİ	Doç. Dr. Mustafa ALTUN	

ÖN SÖZ

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında dilin temel ögesi sözcüklerin doğru sırayla ve bir amaç doğrultusunda öğretmeyi amaçlayan bu çalışma ile sözcük öğretiminin sistemli ve amaçlı yapıldığında daha hızlı bir dil öğretiminin yapılacağı açık bir gerçektir. Bu düşünce doğrultusunda hedef sözcükleri tespit ederek Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin daha kolay yapılmasına yönelik bu çalışmaya yöneldim. Bu süreci birçok kıymetli insanın yardımı olmadan tamamlamak mümkün değildi.

En başta ve en önemli desteği çalışmamın her aşamasında. yoğun programına rağmen bana kıymetli vaktini ayırarak, büyük bir ilgi, emek ve sabırla tezimin şekillenmesini sağlayan tez danışmanım Prof.Dr. Asuman AHMED ABDO SHABAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Değerli yardımlarından dolayı Doç.Dr. Mustafa ALTUN'a teşekkürü bir borç bilirim

Tez yazım sürecimde sözcük seçiminden uygulamanın yapılmasına kadarki süreçte büyük yardımları olan Bayram BOZKURT'a ve uygulanan sınavların SPSS programı yardımıyla yorumlanmasında yardımcı olan Süleyman ÜNAL'a ve belirlenen sözcükleri uzman görüşleriyle değerlendiren ve daha iyi bir çalışmanın ortaya çıkmasını sağlayan uzman arkadaşlara teşekkür ederim.

ÖZET

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Temel Seviye (A1- A2 Düzeyi) Hedef Sözcük Belirleme Çalışması

Yabancı dil öğretiminde dilin bel kemiği olan sözcüklerin belirli bir sistem doğrultusunda öğretilmesi ve öğrencinin kolaylıkla dili kullanması sağlanmalıdır. Dil öğretiminin en önemli unsuru olan sözcük öğretimi tam, tutarlı ve anlaşılır hale getirilmelidir. Her sözcüğün öğretilmesinden dil kullanıcısının seviyesine uygun sözcükler öğretilmeli ve öğretilen sözcükler pekiştirilmelidir. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireye ana dili kullanıcısı gibi sözcük öğretilmemelidir.

Bu çalışmada Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde, temel seviyede (A1- A2) öğretilmesi önerilen sözcükler belirlenmeye çalışılmıştır. Buna yönelik bir sözcük havuzu oluşturulmuştur. Sözcük havuzu, Türkiye’deki ve dünyadaki farklı üniversite ve kurumlarda Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan dört kitap seti, yazılı ve sözlü Türkçenin sıklık sözlükleri, corpus çalışmalarından oluşmaktadır.

Seviyelere göre belirlenen sözcükler Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen kurumlarda uzun yıllar çalışmış, bu alanda lisansüstü çalışmalarda bulunmuş uzman kişilere verilerek görüşleri alınmıştır. Belirlenen sözcükler Türkçenin yazılı ve sözlü sözcük sıklığı çalışmaları ile karşılaştırılmış, aradaki fark ve benzerlikler ortaya konmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmalar sonucunda elde edilen hedef sözcükler; fiil, isim, sıfat, zarf, zamir, edat, bağlaç, ünlem olarak tasnif edilmiştir. Sözcük türlerine göre tasnif edilen bu sözcükler, kendi içlerinde tekrar tasnif edilmiştir.

A1 ve A2 düzeyi için tespit edilen söz konusu sözcükler bir gruba bir süre öğretildikten sonra onlarla birlikte eğitime başlayan başka bir grupla birlikte dinleme ve okuma sınavları yapılmıştır.

Hedef sözcük öğretiminin dil öğrencisinin dil becerilerini geliştirmedeki rolünü belirlemek amacıyla veriler değerlendirilmiştir. Bu analizler neticesinde dinleme ve okuma sınav sonuçları kıyaslanmış ve söz konusu sözcüklerin öğrenende anlamlı bir

fark oluşturup oluşturmadığı incelenmiştir. Sınav sonuçlarından elde edilen nicel veriler hedef sözcüklerin öğrenende anlamlı bir fark ortaya koyduğu görölmüştür.

ABSTRACT

Determination Study of Objective Vocabulary in Basic Level(A1-A2) in Teaching Turkish as a Foreign Language

Teaching vocabulary which is essential in Foreign Language Learning systematically and learner's making use of language should be provided. Teaching vocabulary, which is the core of language teaching, should be complete, consistent and meaningful. In teaching vocabulary, words which are appropriate for learner's level should be taught and they should be consolidated.

In this study, it was aimed to determine the core words in fundamental level (A1-A2) teaching Turkish as a foreign language. For this purpose, a set of words were formed. The set of words was formed from four course book series which are used in teaching Turkish as a foreign language in various universities in Turkey and in the World.

Words, which were determined parallel to levels, were given to experts who have worked in the institution which teach Turkish as a foreign language and their opinions were taken. The words were compared with the studies related to Turkish written and oral word frequency.

Objective words were classified as a verb, noun, adjective, adverb, pronoun, preposition, conjunction and exclamation. The words which were classified according to their types were classified within themselves again.

The words which were determined for A1 and A2 level were taught to a group for a while. Later, listening and reading exams were administered to this group and the group who started language learning at the same time.

Data were analyzed to determine the roles of teaching objective words in learners' skill development. Results of listening and reading were compared and whether words caused a significant difference for the learners. Quantitative data obtained from exam results showed that teaching objective words caused a significant difference for the learners.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	i
ÖZET	ii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ.....	vii
BÖLÜM I: GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Problem Cümlesi.....	2
1.3. Alt Problemler.....	2
1.4. Araştırmanın Amacı.....	2
1.5. Araştırmanın Önemi.....	3
1.6. Sınırlılıklar	3
1.7. Tanımlar	4
1.8. Kısaltmalar	4
BÖLÜM II: ALAN YAZIN	5
2.1. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi.....	5
2.1.1. Tarihçe	5
2.1.2. Günümüzde Yabancı Dil Olarak Türkçe.....	6
2.1.3. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılan Kaynaklar.....	7
2.2. Yabancı Dil Öğretimi İlkeleri	8
2.2.2. Yabancı Dil Öğretiminde Genel İlkeler	9
2.3. Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri.....	10
2.3.1. Dil Bilgisi- Çeviri Yöntemi.....	11
2.3.2. Düzvarım Yöntemi.....	11
2.3.3. Kulak-Dil Alışkanlığı Yöntemi.....	12
2.3.4. Bilişsel Öğrenme Yaklaşımı	12
2.3.5. Doğal Yöntem	13
2.3.6. İletişimci Yaklaşım	13
2.3.7. Seçmeli Yöntem	13
2.4. Yabancı Dil Öğretiminde Teknikler.....	14
2.4.1. Grupla Öğretim Teknikleri.....	14
2.4.2. Bireysel Öğretim Teknikleri	15

2.5. İlgili Çalışmalar.....	16
3. SÖZCÜK.....	18
3.1. Sözcük Öğretimi	19
3.2. Diğer Dillerde Sözcük Öğretimi	20
3.3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Sözcük Öğretimi	21
3.4. Kaç Sözcük, Hangi Sözcük?	23
3.4.1. Türkçede Kaç Sözcük Vardır?	23
3.4.2. Türkçeyi Anadili Olarak Kullananlar Kaç Sözcük Bilir?	24
3.4.3. Dil Öğrenen Bir Kişinin Kaç Sözcük Bilmesi Gerekir?.....	24
4. AVRUPA DİLLERİ ÖĞRETİMİ ORTAK ÇERÇEVE METNİ.....	29
4.1. Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni Nedir?	29
4.2. Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni'nin Amaçları.....	30
4.3. Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni'nin Kullanımı.....	31
4.4. Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni'nin Sözcük Öğretiminde Kullanımı	39
BÖLÜM III: YÖNTEM.....	41
3.1. Araştırmanın Modeli	41
3.2. Evren ve Örneklem	41
3.3. Veri Toplama Tekniği.....	41
3.4. Verilerin Çözümlemesi ve Analizi.....	42
BÖLÜM IV: BULGULAR VE YORUMLAR.....	45
4.1. Temel Seviye A1 ve A2 İçin Önerilen Hedef Sözcükler	45
4.2. Sınıfıçi Uygulamaya Dair Bulgular	96
BÖLÜM V: SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	99
5.1. Sonuç ve Tartışma.....	99
5.2. Öneriler	103
KAYNAKLAR	104

TABLolar LİSTESİ

Tablo 4. 1:Ortak Yetenek Düzeyleri - Bütüncül Basamak.....	33
Tablo 4.2:Ortak Yetenek Düzeyleri - Özdeğerlendirme Çizelgesi	35
Tablo 4.3:Ortak Yetenek Düzeyleri - Özdeğerlendirme Çizelgesi	37
Tablo 4: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Seviyelere Göre Konu Belirleme	40
Tablo 5: A1 Sözcükleri	45
Tablo 6: A1 Fiilleri	54
Tablo 7:Yalın Durumda Olan Fiiller.....	55
Tablo 8: Belirtme Durumu Eki Alan Fiiller	56
Tablo 9: /+DAn/ Ayrılma Durumu Eki Alan Fiiller	56
Tablo 10: / __ / Yalın Durumda Olan ve /+(y)I/ Belirtme Durumu Eki Alan.....	56
Tablo 11: / __ / Yalın Durumda Olan ve /+(y)IA Vasıta Durumu Eki Alan	56
Tablo 12: / __ / Yalın Durumda Olan ve /+(y)IA Vasıta Durumu Eki Alan.....	56
Tablo 13: /+(y)I/ Belirtme ve /+(y)A/ Yönelme Durumu Eki Alan Fiiller	56
Tablo 14: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)I/ Belirtme ve /+(y)A/ Yönelme Durumu Eki Alan Fiiller	57
Tablo 15: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)A Belirtme ve /+(y)DA/ Yönelme Durumu Eki Alan Fiiller	57
Tablo 16: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)I Belirtme ve /+(y)DA/ Yönelme Durumu Eki Alan Fiiller	57
Tablo 17: /+(y)I/ Belirtme, /+(y)A/ Yönelme ve /+DAn/ Ayrılma Durumu.....	57
Tablo 18: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)I/ Belirtme ve /+DAn/ Ayrılma Durumu Eki Alan Fiiller	57
Tablo 19: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)A/ Yönelme ve /+DAn/ Ayrılma Durumu Eki Alan Fiiller	57
Tablo 20: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)I/ Belirtme, /+(y)A Yönelme ve /+DA/ Bulunma Durumu Eki Alan Fiiller	57
Tablo 21: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)I/ Belirtme, /+(y)A Yönelme ve /+DAn/ Ayrılma Durumu Eki Alan Fiiller	58
Tablo 22: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)I/ Belirtme, /+DAn/ Ayrılma ve /+(y)IA Vasıta Durumu Eki Alan Fiiller	58
Tablo 23: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)I/ Belirtme, /+(y)A Yönelme, /+DA Bulunma ve /+DAn/ Ayrılma Durumu Eki Alan Fiiller.....	58
Tablo 24: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)A Yönelme, /+DA Bulunma, /+DAn/ Ayrılma ve /+(y)IA Vasıta Durumu Eki Alan Fiiller	58
Tablo 25: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)I/ Belirtme, /+(y)A Yönelme, /+DA Bulunma, /+DAn/ Ayrılma ve /+(y)IA Vasıta Durumu Eki Alan Fiiller	58
Tablo 26: Durum Tamlayıcıları Bulunamayan Fiiller.....	58
Tablo 27: A1 İsimleri	58
Tablo 28: A1 İsimler Ünsüz Yumuşaması (p, ç, t, k).....	64
Tablo 29: A1 İsimler Ünlü Düşmesi	64
Tablo 30: A1 İsimler Ünlü Uyumuna Uymayanlar.....	65
Tablo 31: A1 Sıfatları	65
Tablo 32: A1 Sıfatlar Ünsüz Yumuşaması (p, ç, t, k)	66

Tablo 33: A1 Zarfları	66
Tablo 34: A1 Ünlemler	66
Tablo 35: A1 Edatlar	67
Tablo 36: A1 Bağlaçlar	67
Tablo 37: A1 Zamirler	67
Tablo 38: İsim ve Sıfat Olabilen Sözcükler	67
Tablo 39: İsim ve Sıfat Olabilen A1 Sözcüklerde Ünsüz Yumuşaması (p, ç, t, k)	68
Tablo 40: İsim, Sıfat ve Zarf Olabilen Sözcükler	68
Tablo 41: İsim ve Ünlem Olabilen Sözcükler	69
Tablo 42: İsim ve Zamir Olabilen Sözcükler	69
Tablo 43: İsim, Sıfat ve Zamir Olabilen Sözcükler	69
Tablo 44: İsim, Sıfat ve Ünlem Olabilen Sözcükler	69
Tablo 45: İsim ve Zarf Olabilen Sözcükler	69
Tablo 46: İsim ve Zarf Olabilen Sözcükler	69
Tablo 47: Sıfat, İsim ve Zarf Olabilen Sözcükler	70
Tablo 48: Sıfat ve Zamir Olabilen Sözcükler	70
Tablo 49: Sıfat ve Edat Olabilen Sözcükler	70
Tablo 50: Sıfat ve Ünlem Olabilen Sözcükler	70
Tablo 51: Sıfat ve Zarf Olabilen Sözcükler	70
Tablo 52: Sıfat, İsim, Zarf ve Edat Olabilen Sözcükler	70
Tablo 53: Sıfat, Edat ve Ünlem Olabilen Sözcükler	71
Tablo 54: Sıfat, İsim, Edat ve Bağlaç Olabilen Sözcükler	71
Tablo 55: Sıfat, İsim, Zarf ve Ünlem Olabilen Sözcükler	71
Tablo 56: Zarf ve İsim Olabilen Sözcükler	71
Tablo 57: Zarf ve Ünlem Olabilen Sözcükler	71
Tablo 58: Zamir ve Zarf Olabilen Sözcükler	71
Tablo 59: Zamir, Sıfat, Zarf ve Ünlem Olabilen Sözcükler	71
Tablo 60: A2 Sözcükleri	71
Tablo 61: A2 Fiilleri	79
Tablo 62: / __ / Yalın Durumda Olan Fiiller	81
Tablo 63: /+(y)I/ Belirtme Durumu Eki Alan Fiiller	81
Tablo 64: /+(y)A/ Yönelme Durumu Eki Alan Fiiller	82
Tablo 65: / __ / Yalın Durumda Olan ve /+(y)I/ Belirtme Durumu Eki Alan	82
Tablo 66: / __ / Yalın Durumda Olan ve /+(y)IA Vasıta Durumu Eki Alan	82
Tablo 67: / __ / Yalın Durumda Olan ve /+(y)A Yönelme Durumu Eki Alan	82
Tablo 68: / __ / Yalın Durumda Olan ve /+DAn/ Ayrılma Eki Alan Fiiller	83
Tablo 69: /+(y)I/ Belirtme ve /+(y)A/ Yönelme Durumu Eki Alan Fiiller	83
Tablo 70: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)I/ Belirtme ve /+(y)A/ Yönelme Durumu Eki Alan Fiiller	83
Tablo 71: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)I/ Belirtme ve /+DAn/ Ayrılma Durumu Eki Alan Fiiller	83
Tablo 72: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)A/ Yönelme ve /+DAn/ Ayrılma Durumu Eki Alan Fiiller	83
Tablo 73: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)I/ Belirtme, /+(y)A Yönelme ve /+DA/ Bulunma Durumu Eki Alan Fiiller	83

Tablo 74: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)I/ Belirtme, /+(y)A Yönelme ve /+DAn/ Ayrılma Durumu Eki Alan Fiiller	84
Tablo 75: / __ / Yalın Durumda Olan, /+DA/ Ayrılma ve /+(y)IA Vasıta Durumu Eki Alan Fiiller	84
Tablo 76: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)I/ Belirtme, /+(y)A Yönelme, /+DA Bulunma ve /+DAn/ Ayrılma Durumu Eki Alan Fiiller	84
Tablo 77: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)I/ Belirtme, /+(y)A Yönelme, /+DA Bulunma, /+DAn/ Ayrılma ve /+(y)IA Vasıta Durumu Eki Alan Fiiller	84
Tablo 78: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)I/ Belirtme ve /+(y)IA Vasıta Durumu Eki Alan Fiiller	84
Tablo 79: / __ / Yalın Durumda Olan ve /+DAn/ Ayrılma Durumu Eki Alan Fiiller	84
Tablo 80: /+(y)I/ Belirtme ve /+(y)IA Vasıta Durumu Eki Alan Fiiller	84
Tablo 81: /+(y)I/ Belirtme ve /+DAn/ Ayrılma Durumu Eki Alan Fiiller	85
Tablo 82: /+(y)I/ Belirtme ve /+DA/ Bulunma Durumu Eki Alan Fiiller	85
Tablo 83: Durum Tamlayıcıları Bulunamayan Fiiller	85
Tablo 84: A2 İsimleri	85
Tablo 85: A2 İsimler Ünsüz Yumuşaması (p, ç, t, k)	89
Tablo 86: A2 İsimler Ses Düşmesi	90
Tablo 87: A2 İsimler Ünlü Uyumuna Uymayanlar	90
Tablo 88: A2 Sıfatları	90
Tablo 89: A2 Zarfları	91
Tablo 90: A2 Zamirleri	91
Tablo 91: A2 Ünlemleri	91
Tablo 92: A2 Edatları	92
Tablo 93: A2 Bağlaçları	92
Tablo 94: İsim ve Sıfat Olabilen Sözcükler	92
Tablo 95: İsim ve Sıfat Olabilen A2 Sözcüklerde Ünsüz Yumuşaması (p, ç, t, k)	92
Tablo 96: İsim, Sıfat ve Zarf Olabilen A2 Sözcükler	92
Tablo 97: İsim ve Ünlem Olabilen A2 Sözcükler	93
Tablo 98: İsim ve Ünlem Olabilen A2 Sözcüklerde Ünsüz Yumuşaması (p, ç, t, k)	93
Tablo 99: İsim ve Ünlem Olabilen A2 Sözcüklerde Ünlü Düşmesi	93
Tablo 100: İsim ve Zarf Olabilen A2 Sözcükler	93
Tablo 101: İsim ve Edat Olabilen A2 Sözcükler	93
Tablo 102: İsim, Sıfat, Zarf ve Ünlem Olabilen A2 Sözcükler	93
Tablo 103: Sıfat ve İsim Olabilen A2 Sözcükler	93
Tablo 104: Sıfat, İsim ve Zarf Olabilen A2 Sözcükler	94
Tablo 105: Sıfat ve Ünlem Olabilen A2 Sözcükler	94
Tablo 106: Sıfat ve Zarf Olabilen A2 Sözcükler	94
Tablo 107: Sıfat, Zarf ve Ünlem Olabilen A2 Sözcükler	94
Tablo 108: Sıfat, İsim, Zarf ve Bağlaç Olabilen A2 Sözcükler	94
Tablo 109: Zarf ve İsim Olabilen A2 Sözcükler	94
Tablo 110: Zarf ve Bağlaç Olabilen A2 Sözcükler	95
Tablo 111: Zarf ve Sıfat Olabilen A2 Sözcükler	95
Tablo 112: Edat ve Zarf Olabilen A2 Sözcükler	95
Tablo 113: Bağlaç ve Zarf Olabilen A2 Sözcükler	95

BÖLÜM I: GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Kültürel, eğitim ve ekonomi gibi sebeplerden dolayı Türkçenin öğretimi her geçen gün önem kazanmaktadır. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireyin dilin dört temel becerisi olan okuma, yazma, dinleme, konuşma becerilerini kazanması hedeflenmektedir. Bu becerilerle, Türkçe konuşan birisini anlaması, akıcı ve kurallara uygun bir şekilde konuşması, Türkçe yazılan bir metni anlayabilmesi ve Türkçe metinler yazabilmesi hedeflenmektedir.

Bu hedefleri gerçekleştirmek için birçok yöntem ve teknik uygulanmakta, dil öğretim kitapları hazırlanmakta ve bu alanda uzman öğretmenler yetiştirilmektedir. Dil kullanıcıları okuma, yazma, dinleme, konuşma becerilerini geliştirmek için okudukları kitaplarda yer alan sözcükleri ve öğretmenlerinin öğrettiği sözcükleri öğrenmektedirler. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi amacıyla çeşitli kurum ve kişiler tarafından hazırlanan birçok kitap bulunmaktadır ama sözcük öğretimi için herhangi bir dizin çalışması bulunmamaktadır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde en önemli konulardan biri sözcük öğretimidir. Sözcük, dilin temelidir. Sözcük öğretimi, dil öğretiminin iskeletini oluşturur. Dil, sözcüklerin belli bir söz dizimi doğrultusunda bir araya gelmesiyle bir işlev kazanır. İngilizcenin sözcük bilgisi üzerine yayınlanmış bir araştırmasında Cheryl Boyd Zimmerman sözcük bilgisini dilin merkezi olarak kabul eder ve bir dil öğrencisi için en önemli ve kritik nokta olduğunu vurgular (Zimmerman 1997: 514). Bu sebeple sözcüklerin nasıl öğretildiği, nasıl bir sıraya göre verildiği büyük önem kazanmaktadır. Öğrencilere sözcüklerin öğretilmesine karar verilirken hedef kitlenin özellikleri göz ardı edilmemelidir. Bunun belirlenebilmesi için ihtiyaç analizinin yapılması gerekir. Yabancılara Türkçe öğretirken amaç, bir yabancının Türkiye’de lisans veya lisansüstü eğitim yapabilmesini sağlamaksa öğretilecek sözcükler farklı, ev hanımlarına günlük ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri düzeyde Türkçe öğrenmelerini sağlamaksa farklı olacaktır (Barın, 2003:312).

Bu çalışmada geniş bir alan taraması yapılmış, farklı kurumların hazırlamış olduğu Türkçe öğretim kitapları incelenmiş, Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesine göre konular

çıkarılmış, sıklık sözlükleri incelenmiş, uzman görüşleri de alınarak AOÖÇ bağlamında hedef sözcükler seçilmiştir.

Sözcük öğretimi dil eğitiminin temel taşıdır. Gerek ders kitaplarının gerekse öğreticilerin bu konuda hassasiyet göstermeleri gerekmektedir. Dil kullanıcıları rastgele sözcük öğrenmekte, dolayısıyla işlevsel olmayan sözcükleri öğrendiği için bunu kullanıma da yansıtamamaktadır. Yabancı dil öğretiminde dilin bel kemiği olan sözcüklerin belirli bir sistemle öğretilmesi, öğrencinin zorlanmadan dili kullanması sağlanmalıdır. Dil öğretiminde en önemli konulardan olan sözcük öğretimi tam, tutarlı ve anlaşılır hale getirilmelidir. Her sözcüğün öğretilmesi değil, dil kullanıcısının seviyesine göre sözcük öğretilmeli ve öğretilen sözcükler pekiştirilmelidir. Araştırmanın temel noktasını bu sorun oluşturmaktadır.

1.2. Problem Cümlesi

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde temel seviyede (A1-A2) öğretilmesi önerilen hedef sözcükler neler olmalıdır?

1.3. Alt Problemler

Sözcük öğretimi nedir?

ADP zemininde başlangıç seviye (A1-A2) hedef sözcük öğretimi nasıl olmalıdır?

ADP yönergelerine göre hazırlanan hedef sözcük listeleri ve yabancı dil olarak Türkçe öğretim kitapları arasındaki fark ve benzerlikler nelerdir?

Bir gruba hedef sözcüklerin öğretilmesi neticesinde hedef sözcüklerin öğretilmediği gruptan farkı nelerdir?

1.4. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesine göre temel seviyede (A1-A2) öğretilmesi önerilen sözcükleri belirlemek ve ve belirlenen hedef sözcükleri dil öğretim ortamında çeşitli yöntem ve tekniklerle öğretmek öğretilmediği dil ortamından

farkları ortaya koymaktır.

1.5. Araştırmanın Önemi

Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi, dil öğretimi alanında son zamanlarda çok büyük önem kazanmıştır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde sözcük öğretimi büyük önem taşımaktadır. Okuma, konuşma, dinleme ve yazma becerilerinin tümünde başarılı olmak için karşılaştıkları sözcükleri anlamaları gerekmektedir.

Bu çalışmanın, Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'nin temel alınarak yapılmış olması, kelime havuzunun Türkçeyi yabancı dil olarak öğretmek için hazırlanmış olan üç farklı kitap setinden oluşturulmuş olması, belirlenen kelimelerin yazılı-sözlü Türkçe sıklık çalışmaları ve derlemlerle (corpuslarla) desteklenmesi, her kelime için 5 farklı uzmandan görüş alınarak kesinleştirilmesi benzerlerinden farkını ve alandaki önemini ortaya koymaktadır.

Türkçenin yabancı dil olarak öğreten kurum ve kitaplarda seviyelere göre bilimsel verilerle hazırlanmış ortak hedef kelime listeleri bulunmamaktadır. Kelime öğretimi kitap yazarlarının ve öğretmenlerin kendi belirlemelerine göre yapılmakta, bilimsel bir yönerge takip edilmemektedir. Bu hem öğretmenler hem de öğrenciler için bir zorluktur. Araştırma, öğrenilmesi gereken hedef kelimelerin bilimsel olarak belirlenmesi açısından önem kazanmaktadır.

1.6. Sınırlılıklar

Bu araştırmanın sınırlılığını, yabancı dil öğretim kaynakları olan Ankara Üniversitesi Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe kitap seti, Gazi Üniversitesi Gazi TÖMER kitap seti ve İstanbul Üniversitesi İstanbul Dil Merkezi kitap setinden sözcük havuzunun oluşturulması, Avrupa Konseyi'nin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi adlı kılavuzu doğrultusunda dil seviyelerine göre konular hazırlanması ve bu konulara yabancı dil öğretim kaynaklarından hazırlanan sözcük havuzundan temel seviyede (A1-A2) öğretilmesi önerilen hedef sözcüklerin belirlenmesi oluşturmaktadır. Bu sözcüklerin belirlenmesinde Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi temel alınacaktır. Belirlenen bu sözcükler Türkçe öğretim merkezlerinde uzun yıllar çalışmış, bu alanda yüksek lisans

ve doktoralarını tamamlamış olan 5 uzmanın görüşlerine sunulmuş ve onların fikir ve önerileri de sözcüklerin son halini vermede etkili olmuştur.

1.7. Tanımlar

1.8. Kısaltmalar

Akt. : Aktaran

AOÖÇ : Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi

MEB : Millî Eğitim Bakanlığı

s. : Sayfa

TDK : Türk Dil Kurumu

vd. : Ve diğerleri

vs. : Vesaire

BÖLÜM II: ALAN YAZIN

2.1. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi

Modern toplumlar bilim ve teknoloji ve iletişimi en etkin şekillerde kullanmaya ve geliştirme yönünde çaba sarf ederken aynı zamanda diğer toplumlarla iletişim halinde bulunurlar. Bu çabanın doğal bir gereksinimi olarak ortak bir iletişim aracı yani dilin zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Güçlü bir devlet olmak için ekonomi, askeri, ticari, bilim ve sanat gibi alanların yanında güçlü bir dile sahip olmanın gerekliliği görülebilir. Bu noktada dil ve dolayısıyla kültür aktarımının önemi ortaya çıkmaktadır.

Günümüz dünyasında, çeşitli etmenlerle İngilizcenin dünyanın ortak dili olduğu görülmektedir. Bu durum bu dilin öğrenimini zaruri kılmış ve bir ekonomik bir çalışma sahası ortaya çıkmıştır.

Günümüzde İngilizce, bu dili kullanan ülkelerin yaygınlığı ve gücü sayesinde dünyanın ortak dili olmuştur. Yabancı bir dili öğrenme aynı zamanda bir ekonomik çalışma alanı doğurur ve gelir getirir. Bu yönü Zeyrek (2001: 463) güçlü ülkelerin dilinin zayıf ülkelere satılan bir nevi ticaret malzemesi durumuna geldiğini, bunun en bariz örneğinin İngiltere’de İngilizce öğretiminden sağlanan gelirlerin önemli bir yeri olduğunu ifade etmektedir. Ülkemizde de neredeyse okul öncesinden yüksek lisans ve doktora gibi bilimsel çalışma aşamasına kadar şart koşulan İngilizce eğitimi için harcanan paralar düşünüldüğünde yabancı dil öğretiminin dikkate değer bir sektör olduğu görülecektir.

2.1.1. Tarihçe

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi 11. yüzyıla uzanmaktadır. Karahanlılar Döneminde, Kâşgarlı Mahmud’un yazmış olduğu *Dîvânü Lügâti’t-Türk* adlı eseri Türkçenin Arapça ve diğer dillere nazaran yetersiz olmadığı gibi daha zengin bir dil olduğunu göstermek ve Türkçe öğretmek için yazılan ilk eser olduğu düşünülmektedir.

Kıpçak sahasında, Kıpçakları Hıristiyanlaştırmak amacıyla yazılmış *Codex Cumanicus*, Mısır’da Ebû Gırnatalı Esirü’-d-din Ebu Hayyan Muhammed bin Yusuf tarafından yazılan *Kitabü’l-İdrâk li-Lisâni’l-Etrak* Kıpçakça-Arapça sözlük gramer kitabı, Halil bin Muhammed el-Konevî tarafından yazılan *Kitâb-u Mecmû Tercemâni Türkî ve*

Acemî ve Mongolî sözlük ve gramer kitabı, Cemâleddin Ebû Muhammed Abdullah et-Türkî tarafından *Kitâbü'l-Bülgatü'l-Müşâk fî Lûgati't-Türk ve'l-Kıfçak* Arapça-Türkçe sözlük, *Et-Tuhfetü'z-Zekiye fî'l-Lûgati't-Türkiye* Arapça-Türkçe sözlük ve gramer kitabı, *El-Kavânînü'l-Küllîye li-Zati'l-Lûgati't-Türkiye* Arap dilinde yazılmış Türkçe gramer kitabı, *Ed-Dürretü'l-Mudiyye fî'l-Lûgati't-Türkiye* Arapça-Türkçe sözlük ve konuşma kılavuzu bulunmaktadır.

Çağatay sahasında, Türkçenin Farsçadan üstün olduğunu göstermek için Ali Şir Nevâyî tarafından *Muhâkemetü'l-Lugateyn*, Çağatayca-Farsça sözlükler *Kitâb-ı Zebân-ı Türkî* ve Mirza Mehdî Han'ın *Senglâh Lûgati*, Farsça-Türkçe sözlük *El-Tamga-yı Nâsirî*, Fethali Kaçar Kazvinî tarafından Farsça-Türkçe sözlük *Fethali Kaçar Lugati*, Süleyman Efendi tarafından *Lugat-i Çağatayi ve Türkî-i Osmanî* yazılmıştır.

Selçuklu sahasında Türkçenin yabancılara öğretimine yönelik eserlere resmi dil ve edebiyat dili olarak Arapça ve Farsçanı benimsenmesi sebebiyle rastlanılmamaktadır. Döneme dair İbni Muhenna tarafından yazılan *Hilyet'ül-Lisân* ve *Heybetü'l-Lisan* Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi amacıyla yazılmıştır.

Osmanlı döneminde, birçok ülkeyle siyasî ve diplomatik ilişkiler sebebiyle öğrenilmiş ve öğretilmiştir. 16 yy.da İtalyan Filippo Argeiti, İtalyan tüccarlara konuşma kılavuzu ve sözlük hazırlamıştır. Almaya'da Hieronymus Megieser Türkçenin gramerini yazmıştır. Bu dönemde Fransa'da Fransız Dil Oğlanları Okulunda Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi yapılmıştır.

Tarihi süreçte Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik kaynakların genelinin sözlük çalışmasından oluştuğu ve dil bilgisi içerdiği görülmektedir. Bu kaynakların sistematik dil öğretim kitapları olmadığı, yöntemlerin günümüzde kullanılan yöntemlere uygun olmadığı ve bütün eserlerin dil bilgisi çeviri yöntemi kullanılarak yazıldığı görülmektedir. (Bayraktar 2003, Göçer-Moğul, 2011, Biçer, 2012).

2.1.2. Günümüzde Yabancı Dil Olarak Türkçe

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi yüzyıllardır yapılagelse da özellikle son dönemde önem kazanan bir alan olmuştur. Uluslararası etkileşimin artması ile Türkçe öğretimi diğer milletler tarafından ilgi görmeye ve öğrenilmeye başlanmıştır.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, modern dil öğretim yöntemleri kullanılarak 1950 yılından sonra üniversitelerde uygulanmaya başlanmıştır.

Türkiye’de Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi çalışmaları 1958 yılında Boğaziçi Üniversitesinde başlanmış arkasından 1974 yılında İstanbul Üniversitesi Yabancı Diller Bölümünde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine başlanmıştır (Şahin, 2008:34).

1984 yılında Ankara Üniversitesi Türkçe Öğretim Merkezinin (TÖMER) ardından Gazi TÖMER ve Ege TÖMER’in açılması ile Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sistematik bir şekilde öğretilmeye başlanmıştır (Açık, 2008).

2.1.3. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılan Kaynaklar

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik hazırlanmış ve hazırlanmakta olan kaynaklar bulunmaktadır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi yapan kurumlar mevcut kaynakların yanı sıra kendi hazırladıkları kaynakları kullanmaktadırlar. Bu çalışmada yurt içi ve yurt dışında okutulan dört kaynak yer alacaktır. Seçilen kaynaklar çalışmanın da temel dayanağı olan AOÖÇ’ye uygun olarak hazırlanması sebebiyle tercih edilmiştir.

2.1.3.1. Ankara Üniversitesi TÖMER Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Seti

“Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe” seti, Ankara Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi TÖMER tarafından hazırlanmış ve temel, orta ve yüksek seviyelerde; ders kitabı, çalışma kitabı, kitaplarda bulunan dinleme metinlerinin ses kayıtlarının yer aldığı CD’leri içermektedir. 12 ünitelerden oluşan ders kitaplarında dört dil becerisine yönelik etkinlikler yer almaktadır.

2.1.3.2. Gazi Üniversitesi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti

“Gazi Üniversitesi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı” seti A1-A2 (Temel), B1-B2 (Orta) ve C1 (İleri) seviyelerde hazırlanmış beş kitaptan oluşmaktadır. A1 ders kitabında altı, A2, B1, B2 ve C1 kitaplarının her birinde beş ünite bulunmaktadır.

2.1.3.3. İstanbul Üniversitesi TÖMER Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti

“İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı” seti Avrupa Konseyi’nin Ortak Avrupa Çerçevesi (Common European Framework) kılavuzu ölçütlerine göre düzenlenmiştir. Öğrencileri A1, A2 (Temel) ve B1, B2 (Orta) dil düzeylerine ulaştırmayı hedefleyen ders kitabı seti ders kitabı, alıştıırma kitabı ve dinleme CD’sinden oluşmaktadır.

2.2. Yabancı Dil Öğretimi İlkeleri

Yabancı dil öğretim etkinliklerinin amaca uygun olarak gerçekleştirilmesinde, öğreticinin temel aldığı ilke ve yöntemlerin büyük bir önemi vardır. Öğretme- öğrenme sürecine ilişkin temel alınan ilke ve yöntemler sınıf içi uygulamalarda etkili olduğu kadar eğitimin niteliğini de belirlemektedir.

Yabancı dil öğretimindeki temel ilkeleri açıklamadan önce ilke kavramını tanımlamada fayda vardır. İlke, genel anlamda temel düşünce ya da temel kanıdır yani ilke bireysel karar ve eylemlerin tutarlı ve eleştirel biçimde değerlendirilmesine imkân sağlayan ana kuraldır.

yabancılara Türkçe öğretimindeki temel ve genel ilkeleri şu şekilde açıklamaktadır (Barın, 2004).

- Dört Temel Beceriye Geliştirme
- Öğretim Etkinliklerini Önceden Planlama
- Basitten Karmaşığa Somuttan Soyuta Doğru Öğretme
- Görsel ve İşitsel Araçları Kullanma
- Anadili Gerekli Durumlarda Kullanma
- Bir Seferde Bir Tek Yapıyı Sunma
- Verilen Bilginin Günlük Yaşama Aktarılmasını Sağlama
- Öğrencilerin Derse Daha Etkin Katılmalarını Sağlama
- Bireysel Farklılıkları Dikkate Alma
- Öğrencileri Güdüleme ve Cesaretlendirme

2.2.2. Yabancı Dil Öğretiminde Genel İlkeler

Temel ilkeler dışında kalan genel ilkeler aşağıda maddeler halinde verilmiştir (Demirel, 2012:s.33).

- Öğretime dinleme ve konuşma becerisini geliştirme ile başlanması,
- Öğrencilerin temel cümle kalıplarını öğrenmesinin ve ezberlemesinin sağlanması,
- Kullanılan dilin öğretilmesi,
- Öğrencilerin yeni dil alışkanlıkları sağlanmasına yardımcı olunması,
- Öğrenilen dilin seslerini en iyi şekilde çıkarımlarının öğretilmesi,
- Amaç dil ile ana dil arasında sorun olan ses ve yapıların öğretilmesi,
- Öğretim materyallerinin kolaydan zora doğru sıralanıp sunulması,
- Yeni cümle kalıplarının bilinen sözcüklerle öğretilmesi,
- Öğrencilere öğrendiklerini kullanma olanağının tanınması,
- Yeni bir yapıyı sunmadan önce örnekler verilmesi,
- Başlangıç seviyesinde öğrenci hatalarının anında düzeltilmesi,

- Bir seferde bir tek sorunla uğraşılması,
- Amaç dilin o dili ana dili olarak konuşan kişilerin konuştuğu gibi öğretilmesi,
- Öğretilen dilin kültürünün de öğretilmeye çalışılması,
- Sınıf içi bireysel farklılıkların dikkate alınması,
- Öğrencilerin sınıfta daha çok konuşma yapmalarına imkân sağlanması,
- Bütün bilinenlerin öğretilmeye çalışılmaması,
- Öğrencilere sorumluluk verilmesi; öğrencilerin bireysel çalışmalar için yönlendirilmesi. Bu çalışmaların öğrencilerin farklı yönelişlerine cevap verecek nitelikte olmasına dikkat edilmeli,
- Öğrenci başarısını ölçerken sadece öğretilenlerden sorulması; öğretilmeyen konularla ilgili soruların sorulmaması,
- Dersi planlarken derse çeşitlilik getirmeye dikkat edilmesi, şeklinde genel ilkeler sıralanabilir.

2.3. Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri

Yabancı dil öğretim etkinliklerinin amaca uygun olarak gerçekleştirilmesinde, öğreticinin temel aldığı ilke, yöntem ve tekniklerin büyük bir önemi vardır. Yabancı dil öğretim yöntemleri, uzman kişilerce belli bir sistem doğrultusunda dilin uygulanmasıdır. Öğretme- öğrenme sürecine ilişkin temel alınan ilke ve yöntem ve teknikler sınıf içi uygulamalarda etkili olduğu kadar eğitimin niteliğini de belirlemektedir.

Günümüze değin yabancı dil öğretimde birtakım yöntemler kullanılmıştır. Geleneksel dil bilgisi çeviri yöntemi uzun süre yabancı dil öğretiminde kullanılmış olup 1930'lerden sonra konuşma diline ağırlık verilmesinden sonra düzvarım yöntemi, daha sonra kulak-dil alışkanlığı yöntemi ve son yıllarda iletişimci yöntemeye yer vermeye başlanmıştır.

Yöntemlerin sınıflandırılması beraberinde yaklaşım, yöntem ve teknik kavramları arasındaki anlam farklılaşmalarını da gündeme getirmiştir.

1982 yılında Avrupa Konseyi ile Eğitim Bakanlıklarının birlikte düzenledikleri “Yabancı Dil Öğretim Programları” konulu seminerde yabancı dil öğretiminde öne çıkan yöntemler;

1. Dil bilgisi çeviri yöntemi
2. Düz varım yöntemi
3. Kulak-dil alışkanlığı yöntemi
4. Bilişsel öğrenme yaklaşımı
5. Doğal yaklaşım
6. İletişimci Yaklaşım
7. Seçmeli Yöntem olarak ele alınmıştır.

2.3.1. Dil Bilgisi- Çeviri Yöntemi

Bu yöntem, Latince öğretiminin etkisiyle geliştirilmiş ve günümüze değin gelmiştir. 18. yüzyılın sonlarında okullarda uygulanan bu yöntemin temelinde hedef dilin ana dilden amaç dile çeviri şeklinde olmuştur. Bu şekilde geleneksel yöntem olarak da bilinen bu yöntem 19. yüzyıla kadar yabancı dil öğretiminde okullarda kullanılmıştır. Bu yöntem, belli bir öğrenme kuramına göre geliştirilmemiş olup daha çok akla dayalı çözümler, kural öğrenme ve karşılaştırmalı çalışmalara yer verir. Bu yöntemde konuşma becerisinin geliştirilmesi pek dikkate alınmaz.

2.3.2. Düzvarım Yöntemi

Dil bilgisi-çeviri yöntemine karşı tepki olarak çıkan bu yöntemin temellerini Gouin “Dillerin İncelenmesi ve Öğretme Sanatı” adlı kitabında ilk olarak ortaya koymuştur. Gouin modern psikolojideki birtakım fikirleri yabancı dil öğretimine uygulamıştır. Gouin dilin önce kulakla işitilip pekiştirilmesine; daha sonra okunup yazılması gerektiğini söyleyerek bugünkü dört temel dil becerisinin geliştirilmesi yönündeki ilk fikirleri ortaya koymuştur. Dil öğrenimini fiziksel etkinlikler (yaparak öğrenme) şekline getirmiştir.

Viyana’da yapılan yabancı dil öğretmenleri kongresinde, sınıf içinde amaç dilin daha etkin kullanılması, çağdaş ders kitaplarının okutulması, o ülkenin kültürüne ağırlık

verilmesi, tümevarım yoluyla gramerin öğretilmesi, modern edebi eserlerin okunması ve ev ödevlerine ağırlık verilmesi gibi ilke kararlar alınmıştır.

Bu yöntem, öğretilecek olan dil ile buna karşılık gelen kavram arasında dolaysız bir bağlantının kurulmasını esas alır.

2.3.3. Kulak-Dil Alışkanlığı Yöntemi

“Michigan Yöntemi” ve “Ordu Yöntemi”nin bir benzeri olarak kabul edilmektedir. Bu yöntem dil öğreniminin dinleme ile başladığını, konuşma, okuma ve yazma şeklinde devam ettiğini savunur. Bu yöntemde temel dil becerileri dinleme, konuşma, okuma ve yazma şeklinde bir sıra takip edilerek öğretilir. Sözlü alıştırmalar bu yöntem için önemli bir unsurdur. Konuşma becerisinde doğru cevaplar pekiştirilir ve alışkanlık sağlanır. Alıştırmalara, tekrara ve ezbere önemli bir yer verilir.

Yeni yapılar diyalog şeklinde sunulur ve bağlamda hiçbir değişiklik yapılmaz. Yapılar sıraya konular ve tek tek öğretilir. Tekrar, taklit ve ezber önemlidir. Doğru cevap anında tekrarlanarak olumlu pekiştireç verilir. Çok miktarda alıştırmaya yer verilir. Hemen hemen hiç dilbilgisi açıklaması yapılmaz, dilbilgisi tümevarım yoluyla öğretilir. Doğal öğrenme sırası(dinleme, konuşma, okuma, yazma) izlenir. Ancak ağırlık ilk ikisindedir. Sözcükler sınıflandırılmıştır ve bir bağlam içerisinde öğretilir. Öğrenilecek noktaların karşılaştırılmalı analizlerle kalıcılığı sağlanır. Daha çok teyp ve dil laboratuvarları kullanılır. Dersin başında mekanik ve biçime dayalı ön okuma için süre verilir. Telaffuzun ve tonlamanın olmasına önem verilir. Öğretilecek dilin kültürel yapısı verilir ve dilin sürekli değişim içinde olduğu vurgulanır.

2.3.4. Bilişsel Öğrenme Yaklaşımı

Bu yöntem dil öğrenimini düşünsel-zihinsel bir süreç olarak ele alır. Bilişsel öğretimin özelliği; yeni bilgilerin depolanması ve eski bilgilerin yeni anlamlar ve bağlar kazanmasıdır. Anlamli bir öğrenmenin olabilmesi için yeni bilginin ön öğrenmelerle bütünleştirilmesi gerekir. Bu yöntemde öğretmen bir rehberdir. Öğrencilerin çeviri yapmasına ve ana dilin kullanılmasına izin verilir.

Dil bir alışkanlık geliştirme değil bilinçli olarak kuralları öğrenmedir. Telaffuz öğretimine ayrı bir öğretim etkinliği olarak yer vermeye gerek yoktur. Özellikle

duyduğunu anlama becerisinin geliştirilmesine önem verilmelidir. Grup çalışması ve bireysel eğitim desteklenmelidir. Dilbilgisi kuralları tümevarım ve tümdengelim yoluyla öğretilir. Dört temel beceri öncelik sonralık sırasına göre değil önemine göre eşit olarak geliştirilmelidir. Her şey bir bütünlük içinde öğretilmelidir ve gerektiği zamanlarda görsel ve işitsel araçlardan ve diğer tekniklerden yararlanılmalıdır. Ana ve amaç dilde ve her iki dilin kültüründeki yeterlilik ideal amaçtır. Öğretmen ve öğrencinin tutumu, sınıf-içi etkileşim, iyi bir öğrenme ortamı için çok önemlidir. Öğretmen kesin olarak değil, öğrenmeyi kolaylaştırıcı kişi olarak görünür.

2.3.5. Doğal Yöntem

Yabancı dilin anadile benzer biçimde öğretilmesi gerektiğini savunan bir yöntemdir. Bu yöntemde yalnız öğretilen dilde konuşulur ve dersler edinim için gerekli mesajın sunulmasına ayrılır. Konuşmalardaki yanlışlar düzeltilmez. Derslerin amacı öğrencinin dili kullanabilmesini sağlamaktır.

2.3.6. İletişimci Yaklaşım

Dilin iletişim yönünün önemli olmasından dolayı bu yöntem günümüzde çok kullanılmaktadır. Yöntem, dili bir iletişim aracı olarak görmektedir. İletişimci yaklaşımda dilin kuralları değil, kullanımı esastır. Yöntem öğrenci merkezlidir, bu nedenle öğrenciler derste daha aktif olabilir. Yöntemde diyalog metinleri etkili bir şekilde kullanılır. Yöntem, sözlü ve yazılı iletişimi sağlamayı amaçlar.

Öğrenci için anlamlı olan sözlü ve yazılı iletişim etkinliklerine ağırlık verilir. Öğretim öğrenci merkezlidir. Öğretim etkinlikleri daha çok karşılıklı diyalog, grup çalışması, benzetim(simulasyon), problem çözme ve eğitsel oyunlarla öğrenime dayanır. Amaç dilde yazılmış ve günlük iletişimde kullanılan özgün materyaller öğretim için kullanılır. Öğretmenin hem anadilde hem de amaç dilde yeterli olması istenir. Öğretmenin rolü, öğrencilere amaçlarına uygun bir şekilde iletişim kurmalarına yardımcı olmaktır.

2.3.7. Seçmeli Yöntem

Dil öğretimindeki birçok yöntemi birleştirdiği için çok yöntemlerin karması olarak düşünülebilir, bu nedenle de çok kullanışlıdır. Öğretmen merkezli bir yöntemdir.

Temelinde öğretmenin öğretim yöntemlerinin iyi taraflarını değişik öğretim durumlarında kullanması bulunmaktadır, bundan dolayı başarı öğretmen ile doğrudan ilişkilidir. Seçmeli yöntem dil becerilerinden birini ön plana çıkaran yöntemlerin hepsinden yararlanır. Bu yöntemde çevirinin faydalı olmadığı düşünülür ve az kullanılır. Anadil az kullanılmakta, öğretim daha çok amaç dilde yapılmaktadır. Sözcük öğretiminin cümle içinde verilerek yapılması ve sözcük öğretimine erken başlanması önemlidir.

2.4. Yabancı Dil Öğretiminde Teknikler

Dil öğretim teknikleri; Grupla Öğretim Teknikleri ve Bireysel Öğretim Teknikleri olarak gruplandırılır.

2.4.1. Grupla Öğretim Teknikleri

Grupla Öğretim Teknikleri, özellikle öğretmenlerin sınıf içinde kullandığı tekniklerdir. Grupla Öğretim Teknikleri, öğrencinin yabancı dil öğreniminde çevresiyle etkileşim halinde olmasını bu da öğrencinin pratiklik kazanmasını sağlar.

- a) **Gösteri Tekniği:** Hedef dilde bir eylemin nasıl yapılacağına aşamalar halinde gösterilerek anlatılmasıdır. Yabancı dil öğretiminde gösteri tekniği; yeni sözcük öğretiminde, konuşma becerisini geliştirmede, dinleme, yazma ve dil bilgisi faaliyetlerinde kullanılabilir.
- b) **Soru-Cevap Tekniği:** Yabancı dil öğretiminde duyduğunu ve okuduğunu anlama, karşılıklı konuşma ve iletişime dönük alıştırmaların yapımında sık sık kullanılan bir tekniktir. Sınıf içi uygulamalarda en çok kullanılan tekniktir.
- c) **Benzetim Tekniği:** Sınıf içinde bir olayın gerçek kabul edilerek, bu olay üzerinde eğitici çalışma yapılmasıdır. Yabancı dilin kullanıldığı toplumsal çevreyi tanıma dil öğreniminde çok önemlidir. Benzetim tekniği gerçek çevreyi model şeklinde öğrenciye getirir. Model ve öğrencinin iletişimi sonucu öğrenci pratiklik kazanır.
- d) **İkili Grup Çalışmaları:** İki ile en fazla on kişinin bir konu üzerinde çalışması ya da etkinlikler yapmasıdır. Etkinlikler diyalog çalışması

şeklinde olabilir. Bu çalışmalar konuşma ve dinleme becerilerini geliştirmede etkili olur.

- e) **Kavram Haritaları Tekniği:** Eski ve yeni bilgiler arasındaki bağlantıları açık hale getirerek bilgiyi örgütler ve anlamlı bağlantılar kurar. Öğrenciyi ezberden uzaklaştırarak öğrenmenin kalıcı olmasını sağlar. Kavram haritaları bir üniteyi, belirli bir konuyu, konudaki kavramları, sözcük öbeklerini kavramsallaştırır ve öğrenimi kolaylaştırır.
- f) **Altı Şapkalı Düşünme Tekniği:** Bu teknikte yaratıcılık ön plandadır. Altı şapkalı düşünme tekniğinde farklı duygu ve düşünceler doğrultusunda bir konu üzerinde fikir yürütülür. Yabancı bir dil öğrenirken hedef dilde düşünme, eleştirme, fikir üretme, hedef dili içselleştirir ve dil becerilerinin gelişmesini sağlar.
- g) **Drama ve Rol Yapma Tekniği:** Bu teknikte öğrenci hangi durumda nasıl davranması gerektiğini yaşayarak öğrenir. Yaşayarak öğrendiği için hedef dili kullanma olanağı bulur. Teknikte diyaloglar kullanılır, bu diyaloglar konuşma becerisini geliştirmede önemli bir yere sahiptir.
- h) **Beyin Fırtınası Tekniği:** Yaratıcılığı geliştiren bir tekniktir. Belirli bir konuda karar vermek, fikir üretmek amacıyla yapılır. İlk önce birçok düşünce öne sürülür. Daha sonra bu düşünceler arasından mantıklı olanlar seçilir. Anlama, dinleme, konuşma becerilerini geliştirir.
- i) **Eğitsel Oyunlar Tekniği:** Bütün dil becerilerini sınıf içi veya sınıf dışında oyunlar eşliğinde geliştirmeyi amaçlar. Oyunlar, öğrenciyi hedef dili konuşma konusunda istekli hale getirir. Eğlenceli oyunlar öğrencileri güdüler ve derse daha yoğun şekilde katılımlarını sağlar. (Demirel, 2012: 64-85, Güzel ve Barın 2013, 211-221).

2.4.2. Bireysel Öğretim Teknikleri

Bireysel Öğretim teknikleri de grupla öğretim teknikleri kadar gerekli fakat daha çok sınıf dışı öğrenmelerde faydalıdır.

a) **Bireyselleştirilmiş Öğretim Teknikleri:** Öğrencilerin bireysel farklılıkları dikkate alınır. Küçük gruplar veya tek kişi ile çalışılır. Öğrencinin öğrenme hızına göre etkinlikler düzenlenir. Bireyselleştirilmiş öğretim tekniği öğrenci merkezlidir.

b) Programlı Öğretim Tekniği: Bilgisayar, programlı öğretim makineleri gibi araçlarla öğrenci kendi hızına göre yabancı dil öğrenir. Programlı öğretime uygun yazılmış kitap ve bilgisayar programları ile yabancı dil öğretilimi bireyselleşir. Bu teknikte öğrencinin öğrendiklerini pekiştirme esasları vardır.

c) Bilgisayar Destekli Öğretim Tekniği: Bu teknikte bilgisayar, projeksiyon ve video gibi araçlar hedef dil öğretiminde çok kullanılır. Okuma anlama, hazırlanan özel programlarla yazma becerisi bu teknikle geliştirilebilir. Bu tekniği etkili şekilde kullanmak için araştırmalar devam etmekte ve yeni programlar üretilmektedir. Bu teknikte öğrenci hata yapma endişesinden uzak ve rahat bir ortamda hedef dili öğrenir. (Demirel, 2012: 88-92, Güzel ve Barın, 2013, 221- 225).

Görüldüğü üzere yabancı dil öğretiminde kullanılabilcek birçok yöntem ve teknik bulunmaktadır. Öğretmen, bu yöntem ve teknikler arasından kendi öğrenci grubuna en uygun olanı seçmeli ve ona göre eğitim vermelidir. Öğrencinin dili öğrenmedeki amacı, öğrencinin kültürü, yaşı, ana dili, bu yöntem ve tekniklerin seçilmesinde önemli rol oynar. Öğretmen bu gibi özellikleri göz önüne alarak sağlıklı bir seçim yapmalıdır.

2.5. İlgili Çalışmalar

Türkçenin yabancı dil olarak öğretilimi alanında kelime öğretilimi üzerine yapılmış çalışmalar son zamanlarda artış göstermektedir.

Tanın (2004) çalışmasında , Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen yetişkinlere, başlangıç düzeyinde öğretilmesi hedeflenen kelimeleri belirlemek amacıyla hazırlanan ‘Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kelime Bilgisi ve Öğretilimini ele almıştır.

Tunçel (2011) çalışmasında, yabancı uyruklu öğrencilerin üniversite yerleşkesi içerisinde bulunan kantin, öğrenci işleri, kütüphane, yemekhane, fotokopi ve kırtasiyede ihtiyaç duyacağı kelimeleri ve kelime gruplarını belirleme amacı ile hazırlanan ‘Yabancılar Türkçe öğretiminde sözlü Türkçenin kelime sıklığı ve yaygınlığını Belirleme çalışmıştır.

Erer (2011) çalışmasında doküman analizi yöntemi ile “Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe ve New English File” serileri sözcük öğretilimi yönünden karşılaştırmıştır.

Karşılaştırma sonucunda Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe serisinde dil bilgisi öğretiminin daha baskın olduğu görülmüştür.

Arslantürk'ün (2012) çalışmasında Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarında kelime gruplarının öğretimi değerlendirilmektedir. "Gazi Üniversitesi TÖMER serisindeki "Yabancılar için Türkçe Dil Bilgisi" ve Ankara Üniversitesi TÖMER'de kullanılan "Yeni Hitit 1-2-3" kitapları kelime gruplarının öğretimi açısından incelemiştir.

Aydın (2015), tarafından yapılan çalışmada yabancı dil olarak Türkçe öğretilirken hangi seviyelerde, hangi kelimelerin kullanılması gerektiği tespit edilmiştir. Bu tespiti yapabilmek için Türkiye'de ve yurt dışında yabancı dil olarak Türkçe için kullanılan ders ve okuma kitapları incelenip bu kitaplarda hangi kelimelerin kullanıldığı araştırılarak bu bağlamda kelime kullanım sıklığı listeleri oluşturulmuştur. Ardından tüm seviyelere göre sözcük hazinesi tespit edilmiştir.

Göçen (2016) çalışmasında yabancılar için Türkçe ders kitaplarında ve Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazılı anlatımlarında hangi söz varlığı öğeleri bulunmaktadır ve bunların kullanım sıklığı ile yaygınlığı nedir?" sorusuna cevap aramıştır. Bu kapsamda Gazi, Yeni Hitit ve İstanbul yabancılar için Türkçe öğretim setlerinin her birinde yer alan A1, A2, B1, B2 ve C1 seviyesindeki toplam 15 yabancılar için Türkçe ders kitabının söz varlığı ortaya çıkarılmıştır. Çalışmada incelenen toplam 15 yabancılar için Türkçe ders kitabı ile Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen toplam 500 öğrencinin yazılı anlatımları bir bütün olarak değerlendirilip karşılaştırıldığında en sık kullanılan 0-2000 sözcüğün yüksek oranda benzer olduğu; öğrencilerin yazılı anlatımlarında ihtiyaç duydukları sözcüklerin de yüksek oranda ders kitaplarında bulunduğu sonucuna varılmıştır.

Özdemirel (2017), İstanbul Yabancılar için Türkçe ders kitabında yer alan kelimelerle Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğünde (Göz, 2013) yer alan kelimeleri New Headway ders kitabında yer alan kelimelerle "New General Service List" yer alan kelimeler benzerlik oranı açısından karşılaştırmıştır.

Başutku (2018) çalışmasında, Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde kullanılan üç ders kitabında yer alan metinler Schmitt'in belirlemiş olduğu 15 farklı kelime öğretimi

tekniki açısından incelemiş ve söz varlığı karşılaştırmalı bir boyutta ortaklık veya bir bütünlük sağlayıp sağlamadığı tespit etmiştir.

Özcan (2018) çalışmasında B1-B2 düzeyinde eğitim gören yabancı öğrencilere görüşme formu uygulayarak öğrencilerin verdikleri cevaplardan yola çıkılarak farklı yaşam alanlarına yönelik kelime tespiti yapmıştır.

Saydam (2018) İstanbul Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe, Yunus Emre Enstitüsü Yedi İklim Türkçe, Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe başlangıç seviyesi A1 kitapları çerçevesinde gerçekleştirmiştir. Çalışmada, üç ders kitabı sözcük öğretim stratejileri açısından değerlendirmiştir.

Mustafaoğlu (2018) çalışmasında, İstanbul Yabancılar için ders kitabı (A1-A2) ile yabancı dil olarak İngilizce öğretimi ders kitabı New Headway ders kitabında (A1-A2) yer alan söz varlıkları karşılaştırarak benzer ve farklı yönleri ortaya koymaya çalışmıştır.

Aşık (2007) çalışmasında, Türkçenin sözlük varlığını belirleme kapsamında, sözlü dil üzerine hazırlanmış bir kelime sıklığı ve yaygınlığı belirleme incelemesi yapılmıştır.

3. SÖZCÜK

Sözcük yalnız başına kullanılabilen ve bu şekliyle bir anlam taşıyabilen ya da sentaks içinde diğer sözcüklerle kullanıldığında görev alabilen ses birlikleridir. Akerson, bir anlamı üstlenen sözcükleri bağımsız birimler, tek başına kullanıldığında bir anlam üstlenmeyen sözcükleri ise dilbilgisel birimler olarak ele almıştır (1991,57).

Gencan, sözcüğü, anlamı olan veya cümle kuruluşuna yarayan anlatım aracı olarak açıklamıştır (2001: 78). Ergin, manası veya vazifesi bulunan ve tek başına kullanılan ses veya sesler topluluğu (2002: 95) şeklinde tanımlamıştır.

Sözcük, anlamı ya da cümlede bir dilbilgisi görevi bulunan bir ya da birkaç heceli ses işaretidir (Ediskun, 1999: 87).

Sözcükler, bir veya birden çok heceli ses öbeklerinden oluşan ve tek başlarına zihindeki belirli kavramlara karşılık olan somut veya soyut söz kalıplarıdır; somut ve soyut

kavramlar arasında ilişki kuran dil birimleridir. Bu da demektir ki, dilin sözcükleri ya anlamlı ya da görevli dil birimlerinden oluşmuştur. Bir sözcüğün en küçük dil ögesini oluşturan seslerin yalnız başına anlamları yoktur. Seslerin tek bir nefes baskısı altında söylenişiyile oluşturulan hecelerin de tek başlarına birer anlamı yoktur. Bunlar sözcüklerin oluşmasında yapı taşı görevi yüklenmiş olan öğelerdir. Dildeki anlamlı veya görevli en küçük birlikler sözcüklerdir. Sözcüklerin belirli ölçüler içinde birleşmesinden yine anlamlı ya da görevli sözcük grupları ve cümleler ortaya çıkar. Cümlelerin birleşmesinden de söz ve dil oluşur (Korkmaz, 2003:6).

Sözcük; bir ya da birden çok ses biriminin oluşturduğu, yazıda iki boşluk arasında yer alan, çoğu kez anlamsal bir birim oluşturan, söylemde belli bir biçimsel birlik sunan, çeşitli dizimsel kullanımlarında biçim olarak hiç değişmeyen ya da bir bölümüyle değişim gösteren ses ya da sesler öbeğidir (Vardar, 1988:190).

3.1. Sözcük Öğretimi

Bir dilin kuralları içerisinde belli bir sıra ve düzen çerçevesinde oluşan sözcüklerden müteşekkil cümle ile iletişim sağlanmaktadır. İletişimin temel ögesi olan sözcükler hem anadilde hem de yabancı dil öğreniminde temel nokta olarak karşımıza çıkmaktadır. Düşünce, duygu ve fikirler cümleler ile vücut bulmaktadır ancak dilin temelini oluşturan öğeler sözcüklerdir. İnsanın doğumundan itibaren dili kullanması yalnız şekilde sözcük kullanımı ile başlamaktadır.

İngilizcenin sözcük bilgisi üzerine yayınlanmış bir araştırmasında Cheryl Boyd Zimmerman sözcük bilgisini dilin merkezi olarak kabul eder ve bir dil öğrencisi için en önemli ve kritik nokta olduğunu vurgular (Zimmerman 1997: 514).

Dil öğretimi bir yönüyle sözcük öğretimi olduğu söylenebilir. İnsan sözcüklerle düşünür, sözcüklerle konuşur ve kendini sözcüklerle ifade eder. Namık Kemal'in "Bir insanın zekâsı bildiği sözcükler ile orantılıdır." sözü sözcük öğreniminin önemini ortaya koymaktadır.

Sözcükler dillerin temelini oluştururlar. Sözcüksüz iletişim sağlamak mümkün değildir. Sözcük eksikliği olanlar öğrenmekte oldukları dili anlamada ve konuşmada büyük sorunlar yaşarlar. Öğrenilmekte olan dili etkin olarak kullanabilmek için yeterli sözcük

hazinesine sahip olunmalıdır. Sözcük hazinesi sığ olanlar o dili iyi kullanamazlar. Bir yabancı dili öğrenen kişi, dil bilgisini ne kadar iyi bilirse bilsin, sözcükler olmadan iletişim kuramaz (Hazar, 2007:40). Sağır yabancı dil öğreniminde sözcük bilgisini geliştirmenin büyük önem taşıdığını ve sözcük dağarcığını geliştirmenin hayat boyu devam ettiğini belirtmiştir (Sağır, 2002:48).

Sözcük, söylendiğinde onu karşılayan kavram akla gelir. Bunların oluşması için de duygu, düşünce, hayal vb. hafızada tasavvurunun bulunması ve bunu ifade eden bir sözcüğün olması gerekir (Alperen, 2001). Sözcüklerin arka planındaki düşünüş, anlama ve anlamlandırma ilişkisi, sözcüğün öğrenilmesinde büyük öneme sahiptir. Çünkü sözcüğün varlığı, onun arkasındaki anlamın varlığından ibarettir. Sözcük, düşüncenin bir sembolü ve ifade biçimidir. Sözcüğü oluşturan; düşünsel yapı, hayat tarzı ve ihtiyaçlar bütünüdür. Bir cisme, olaya veya duruma karşılık söylenen söz, arka planda duyuş, yaşayış ve hissedişin ifadesidir. Bu yüzden sözcük öğretiminde sözcüğe karşılık gelen nesne veya olayı hissettirmek, imkân varsa yaşatmak, sözcüğün öğrenilmesini kolaylaştırdığı gibi unutulmasını da engelleyecektir.

3.2. Diğer Dillerde Sözcük Öğretimi

İkinci dil öğrenimi, insanlık tarihinde dillerin ayrılmaya başlaması ile farklı dili konuşan insanların birbiri ile iletişim kurma ihtiyacı ile başladığı düşünülebilir. Sözcük öğretiminin dil öğreniminde önemi göz önünde bulundurulduğunda dil öğrenimi sürecinde sözcük öğrenimine tarih boyunca çeşitli yaklaşımlarla yer verilmiştir.

Yabancı dil öğrenimi ile ilgili kayıtlar, Romalı çocukların Yunanca çalıştığı, MÖ ikinci yüzyıla kadar uzanır. İlkokullarda öğrenciler okumayı önce alfabeyle hâkim olarak, daha sonra heceler, sözcükler ve daha sonrada karşılıklı konuşmalar şeklinde öğrenirlerdi. Bazı metinler ya alfabeyle göre uyarlanmış ya da gruplandırılmış farklı konu başlıkları altında toplanmış sözcükleri vererek öğrencilere öğrenmede kolaylık sağlıyordu (Bowen, Madsen ve Hilferty, 1985 Akt. Turgut (2006,12). Schmit'e (2000) göre sözcüklere o dönemde büyük önem verilmesinin nedeni hitabet sanatının çok ilerlemiş olması ve ileri düzeyde gelişmiş bir sözcük bilgisi olmadan hitabetin mümkün olamayacağıdır.

Daha sonraları Ortaçağda ve Rönesans esnasında gramer, dil öğretiminde daha önemli hale geldi. Bazı geleneksel öğretim yöntemleri doğrudan İngilizce öğretimine uyarlandı. 18. ve 19. yüzyıllarda Latincedeki modellerde olduğu gibi İngilizceyi sadeleştirmek amacıyla çok fazla dilbilgisi kitabı yazıldı. Bu yazılanlar genel olarak kabul gördü ve bu durum gramerin sözcük üzerinde baskın olduğu dönemin uzamasına sebep oldu. Bu dönemde sözcükleri standart hâle getirme konusunda girişimlerde bulunuldu ve sözlükler yazıldı.

20. yüzyılın ilk yarısında bazı bilim adamları öğrencilerin sözcük öğrenme yüklerini azaltma konusu üzerinde çalışmaya başladı. Bu bilim adamı ve dilbilimciler özellikle okumaya uyarlanmış şekliyle, önce yaygın olarak kullanılan sözcükleri sunma ve herhangi bir metindeki yeni sözcüklerin sayısını kısıtlama prensiplerini geliştirdiler. Bu düşünce tarzı Genel Kullanım Listelerinin (General Service Lists) ortaya çıkmasını sağladı. Bir başka yaklaşım ise, sayı olarak son derece sınırlı sözcükler (Basic English) kullanarak İngilizcedeki diğer tüm sözcüklerin yerine kullanılacak bir liste oluşturmaya çalışıyordu. Bu çalışmaların tümü bir araya geldiğinde ortaya Sözcük Kontrol Hareketi (Vocabulary Control Movement) çıkıyordu. Schmitt (2000) bu hareketin yanı sıra, daha birçok farklı sözcük öğretim çalışmaları yapıldığını belirtmektedir. Ayrıca, günümüzde de sözcük öğretimi ile ilgili birçok farklı görüş ve teknikler olduğu bilinmektedir (Turgut, 2006, s.14).

3.3. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Sözcük Öğretimi

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin üzerinde son zamanlarda üzerinde durulan bir alan olması yönüyle sözcük öğretimi konusunda yapılan çalışmalar yeni sayılabilir.

Dil, dört beceriden (dinleme, konuşma, okuma, yazma) meydana gelmektedir. Gerek ana dili gerekse yabancı dil öğretiminde dinleme, okuma, konuşma ve yazma temel becerilerinin kazandırılması hedeflenmektedir. Ancak bu becerilerin kazandırılabilmesi için öncelikle bazı edinim ve öğrenmelere ihtiyaç vardır. Bunlardan birisi de sözcük bilgisinin geliştirilmesidir (Budak, 2000: 19).

Dil öğretimine yönelik çalışmalara bakıldığında Türk kaynakları arasında Divanü Lügat-it-Türk'ten daha önce Türkçenin öğretimine yönelik yazılan müstakil bir eser

olmadığı görülmektedir. Gülensoy bu durumu, “Orta Asya Türk-İslam dünyası, Kaşgarlı'nın iki dile ve kültüre ait bu eseri ile tanışmış ve Türkçenin yöntemli öğrenimini sağlamıştır. Oysa bu çağda Türklere, Arap ve Fars dillerini öğretecek dil bilgisi türünden herhangi bir esere rastlanmamaktadır.” şeklinde ifade etmektedir (Gülensoy, 2000:259).

Divanü Lügati't-Türk'de Türk edebiyatının ilk dönemlerine ait ürünlere yer verilmektedir. Bu eserler, Türk dilinin zenginliğini, geçmişten bugüne taşımaktadır ancak Kaşgarlı'nın bu eseri, Türkçenin zenginliğini, dili öğretme boyutuyla yansıtmaktadır. Eser, aynı zamanda bilimsel bir çalışma niteliği de taşımaktadır. Divanda belirttiğine göre Kaşgarlı, 26 Türk lehçesine ulaşarak bu lehçelerde kullanılan yedi binin üzerinde sözcüğü derlemiş; bunları birbirleri ile karşılaştırmıştır. Yine aynı yöntemle Türk dilinin diğer bir zenginliği olan atasözlerini ve sözlü gelenekte yaşayan şiirleri de derlemiş; eserini hedef dilin kullanım örnekleri olan metinlerle zenginleştirmiştir (Özbay ve Melenli, 2008:4)

Dilbilgisi-çeviri yönteminde sözcük dağarcığı daha çok seçilen metne dayalı olup bu metinden seçilen hiç kullanılmamış sözcüklerin listesi öğrencilere verilerek ezberlemeleri istenir. Bu şekilde öğrencilerin sözcük hazineleri genişletilmeye çalışılır (Demirel, 2011: 36-37).

Doğal yöntemde, sözcük öğretiminde varsa eşdeğlere (cognates) öncelik verilir (Demirel, 2011: 47).

Dil öğrenimi doğal olarak her şeyden önce sözcük öğrenimidir. O nedenle, öğrenciye yabancı dilde sık kullanılan sözcükler seçilerek öğretilmelidir (Demirel, 2011: 47).

Doğal yöntemde, orta zorluktaki sözcükler öğretilir. Bu, öğrenciyi kendiliğinden anlama, okuma olgunluğuna getirir. Sözcüklerin bağlam içinde tekrarı öğrencinin sözcüklerin semantik genişliğini zahmetsizce anlamasını sağlar.

Düzvarım yönteminde, sözcüklerin öğretimi, görsel araçlarla, tanımlamalarla ya da pantomimle yapılır.

Kulak-Dil Alışkanlığı Yönteminde vurgu yapısal kalıpları öğretme üzerindeydi, bu yüzden sözcüklerin nispeten daha basit olması gerekiyordu ve basitliklerine ve kullanım sıklıklarına göre seçiliyorlardı (Zimmerman, 1997).

Öğretilecek yeni sözcük miktarı sınırlıydı ve sadece egzersizleri uygulanabilir kılmak için yeni sözcükler eklenmekteydi. İyi dil alışkanlıklarının ve dilin içerisine girmenin sonuç olarak sözcüklerin artmasını sağlayacağına inanılmaktaydı (Coady, 1993: 4).

3.4. Kaç Sözcük, Hangi Sözcük?

Sözcük öğretiminden söz ederken; kaç sözcük öğretmek gerektiği, Türkçede kaç sözcük olduğu, hangi sözcüklerin öğretilmesi gerektiği gibi cevaplanması gereken bazı önemli sorular daha vardır. Bu bölümde, farklı başlıklar altında bu soruların cevaplarını bulmaya çalışılacaktır.

3.4.1. Türkçede Kaç Sözcük Vardır?

Türk Dil Kurumunun “Türkçe Sözlük”ün 2013 baskısında 125.000 sözcük yer almaktadır. Bu sözcüklere ek olarak söz, deyim, terim ve isimler de eklendiğinde toplam 616.767 söz varlığı bulunmaktadır (TDK, 2013: 14).

Bu sayı çeşitli kaynaklara göre farklılık göstermektedir. Dilin toplam sözcük sayısı düşünüldüğünde sınıf ortamı içerisinde öğretilecek sözcük sayısı çok az olacağı anlaşılmaktadır.

Popüler basında, Türkçedeki sözcüklerin toplam sayısı hakkında farklılık gösteren rakamlar vardır: “400.000 ila 600.000 arasında” (Claiborne, 1983:5), “yarım milyon ile 2 milyon arasında” (Crystal, 1988:32), “yaklaşık 1 milyon” (Nurnberg ve Rosenblum, 1977:11), “yaygın olarak kullanılan 200.000 sözcük, ancak teknik ve bilimsel terimleri ekleyince bu sayı birkaç milyona kadar çıkabilir” (Bryson, 1990:23). İngilizcedeki sözcüklerin toplam sayısı ile ilgili olarak yapılan bu açıklamalardaki farklılığın sebebi, sözcüğün ne olduğu ile ilgili yapılan tanımlamaların farklılığındandır. Sözcük sayısı hakkında daha güvenilir bir tahminde bulunmak üzere yapılan bir çalışma, sayma birimi olarak sözcükleri değil de sözcük ailelerini ele almayı hedeflemiştir. Bazı bilim adamları ‘Webster’s Third New International Dictionary (1963)’ sözlüğündeki sözcük

ailelerini saymışlardır. Bu tür kapsamlı sözlükler bütün sözcük ailelerini içeremez ancak yine de bu, İngilizcedeki toplam sözcük sayısını tespit etmenin en güvenilir yoludur. Özel isimleri ve aynı sözcüğün farklı yazılışlarını hariç tutan bilim adamları, sözlüğün 54.000 sözcük içerdiğini ortaya çıkarmıştır. Her bir sözcük ailesinin birkaç sözcükten oluştuğu düşünüldüğünde bu çok büyük bir sayıdır. Bu yüzden dildeki toplam sözcük sayısı ile kıyaslandığında, formal öğretim yoluyla öğretilebilecek sözcük miktarı çok küçük bir miktardır (Turgut, 2006, s.25).

3.4.2. Türkçeyi Anadili Olarak Kullananlar Kaç Sözcük Bilir?

Ülkemizde, ileri seviyede dil öğretiminde bile öğrencilerin bildiği sözcük sayısını İngilizceyi anadil olarak kullananlarla kıyaslayabilmek çok iyimser bir yaklaşım olur. Şu anda elimizdeki en iyi kabaca tahmin 20.000 sözcük ailesi olabileceğini göstermektedir. İngilizceyi anadili olarak kullananların sözcük dağarcığına yılda yaklaşık olarak 1.000 sözcük ailesi eklemesi beklenir. Bu, şu demektir; beş yaşında okula başlayan bir kişi, 4.000 ila 5.000 civarında sözcük ailesini bilir. Bir üniversite mezunu yaklaşık olarak 20.000 sözcük ailesi biliyor olacaktır.” (Goulden, Nation ve Read, 1990:11). Bu rakamlar kabaca yapılmış tahminlerdir ve fertler arasında çok büyük farklılıklar olabileceği belirtilmektedir. Özel isimler, birleşik isimler, kısaltmalar ve yabancı sözcükler bu sayılara dahil edilmemiştir. Bir sözcük ailesine kök sözcük, çekimli şekilleri ve az sayıdaki kurallı olarak türetilmiş şekilleri dahil edilmiştir (Bauer ve Nation, 1993). Jamieson (1976) tarafından yapılan bir çalışma, İngilizcenin kullanıldığı bir ilkokulda İngilizceyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerle anadili İngilizce olan öğrencilerin sözcük artışlarının aynı olduğunu, ancak başlangıçtaki farkın kapanmadığını göstermiştir. Yapılan çalışmalara göre, ilköğretim düzeyindeki bir öğrencinin 1000-2000 arasında yüksek frekanslı Türkçe sözcük bilmesi gerekmektedir. Bu sözcükler birinci derecede önceliğe sahiptir ve bunlar öğrenilmedikçe başka sözcüklere odaklanmanın büyük bir önemi de yoktur.

3.4.3. Dil Öğrenen Bir Kişinin Kaç Sözcük Bilmesi Gerekir?

Dilde çok sayıda sözcük bulunmaktadır ancak bu sözcüklerin hepsi eşit faydalı değildir. Şüphesiz farklı dil öğrenim düzeylerinde farklı tür sözcüklere ihtiyaç duyulmaktadır. Bazı sözcükleri ders kitaplarında, gazetelerde veya reklamlarda gördüğümüzden daha

sık görürüz ya da bazı sözcükler fizik ders kitaplarında, işletme veya tıp kitaplarında olduğundan daha sık görülür. Eğer öğretilecek sözcükler öğrencilerin seviyelerine ve ihtiyaçlarına göre düzenlenirse dersler daha anlamlı bir hale gelir. Nation (2001) farklı türden metinlerdeki sözcükleri karşılaşılma sıklıkları yönüyle saymış ve pedagojik kullanım açısından bu sözcükleri tasnif etmiştir. Bu çalışmalara dayalı olarak, sözcükler dört ana gruba ayrılmıştır: Yüksek frekanslı sözcükler, akademik sözcükler, teknik sözcükler ve düşük frekanslı sözcükler (Coxhead ve Nation, 2001).

3.4.3.1. Yüksek Frekanslı Sözcükler

Sıkça karşılaşılan bir grup sözcük bütün dil kullanımını için temel olarak kabul edilmiştir. Bu grup, konuşma dilinde ve yazılı metinlerde kullanılan sözcüklerin çok büyük bir oranını kapsayan ve de dilin her türlü kullanımında görülen yaklaşık olarak 2.000 sözcük ailesinden oluşur. Yüksek frekanslı bazı sözcük örnekleri; sormak, yapmak, büyük, fikir, doğru, sık sık, sayfa, güçlü, her zaman vs.dir. Edatlar, bağlaçlar ve yardımcı fiillerin hepsi de bu gruba dahildir. Eğitimde kullanılmak üzere İngilizcede en çok kullanılan sözcüklerle ilgili birçok liste hazırlanmıştır, ancak bunlardan en yaygın olarak kullanılanı Michael West'in (1953) hazırladığı 'General Service List of English Words/GSL'dir (İngilizce Sözcüklerin Genel Kullanım Listesi). Nation ve Waring (1997:5) bu konuda, her ne kadar GSL'nin eski olmasından, içerdiği hatalardan ve yazılı kullanım ağırlıklı olmasından dolayı değişikliklere ihtiyacı olsa da mevcut en iyi liste olduğu ve bu listede sözcüklerin farklı manalarına göre kullanım sıklıklarının verildiğini ifade etmektedirler. Bazı çalışmalar GSL'nin çoğu akademik metindeki sözcüklerin yaklaşık % 80'ini kapsayabildiğini göstermiştir (Coxhead ve Nation, 2001; Nation ve Waring, 1997). Bu durum, öğrencilerin İngilizcede genel olarak kullanılan 2.000 sözcüğü bilmesi hâlinde dilin yaklaşık % 80'ini anlayabilmeleri anlamına gelmektedir.

3.4.3.2. Akademik Sözcükler

Akademik sözcükler, farklı bilim dallarındaki metinlerde sıklıkla görülen sözcük grubudur. Genellikle bu sözcükler akademik olmayan metinlerde pek fazla görülmezler ve bunlar belirli bir alandaki teknik terimler değildirler. Coxhead'e göre akademik sözcükler genellikle akademik metinlerde, ortaöğretim veya üniversite ders kitaplarında,

belgelerde, sözcükleri belirli konular üzerinde yoğunlaşmış dergilerde, raporlarda, el kitaplarında veya gazetelerde kullanılır. Bazı akademik sözcük örnekleri şöyledir: varsayım, alıntı, kabiliyetli, yaklaşım, görüş, unsur, birleşim, teori, desteklemek, önsezi, yayınlamak (Coxhead, 2000).

İki ana akademik sözcük listesi 'The University Word List/UWL' (Üniversite Sözcük Listesi) (Xue and Nation, 1984; and Nation, 1990) ve 'The Academic Word List/AWL' (Akademik Sözcük Listesi) (Coxhead, 1998) dir. GSL'nin yanı sıra UWL veya AWL'yi bilmek kullanımda olan birçok akademik sözcüğün yaklaşık % 90'ını bilmek anlamına gelmektedir.

3.4.3.3. Teknik Sözcükler

Teknik sözcükler kullanıldıkları metinlerin başlıkları ve alanlarıyla yakından ilgilidir. Tek bir konu başlığı için oldukça yoğun bir şekilde kullanılırlar ancak diğer konular için aynı derecede yaygın değildirler. Örneğin, sesbirim, biçimbirim, önerme sözcükleri Uygulamalı Dilbilimi alanı için sınırlı olan teknik sözcükler iken anot, özdirenç, yalıtkan, akımölçer, galvanometre sözcükleri yaygın olarak Elektronik alanında kullanılırlar. Bu yüzden bu tür sözcükler bir konu başlığından diğerine çok büyük farklılıklar gösterirler. Bazı durumlarda aynı sözcükler farklı alanlarda değişik anlamlara gelebilecek şekilde kullanılırlar. Örneğin, operasyon, ameliyat, işleme sözcüğü Tıp alanında sadece 'ameliyat' anlamında, fare sözcüğü bilgisayar alanında 'donanımın bir parçası' veya güç, mukavemet, dayanıklılık sözcüğün fizikte 'mukavemet' anlamında kullanılması gibi. Teknik sözcükler, kullanılmakta olan sözcüklerin yaklaşık % 5'ini kapsar.

3.4.3.4. Düşük Frekanslı Sözcükler

Bu grup, çok kısıtlı bir alanda kullanılan ve az rastlanılan sözcüklerden oluşmaktadır. Düşük frekanslı sözcükler en büyük grubu oluştururlar çünkü yukarıda bahsettiğimiz üç grubun haricindeki tüm sözcükler bu gruba dahildir. Bu grup, özel isimler, dil kullanımında nadiren rastlanan sözcükler, bir metin içerisinde yalnızca bir veya iki kez rastlanan ve başka metinlerde çok nadiren rastlanabilecek sözcükleri içerir.

Bilim adamları, sözcüklerin bu şekilde sınıflandırılmasının pedagojik uygulama açısından yararlı olduğu konusunda hemfikirdirler. Çünkü bu, sözcük öğretimi için net hedefler belirlenmesini sağlar. Bu şekilde, öğretilmesi gereken sözcüklerin miktarının yanı sıra, ne tür sözcükler öğretileceği de belirlenir ve bu şekilde dil öğretiminde ulaşılması hedeflenen noktalara kolayca ulaşılması sağlanır. Elbette ki sözcük öğretimine öncelikle en sık görülen sözcükleri öğreterek başlanmalıdır.

Nation ve Waring, ((Nation ve Waring, 1997) bu dört sözcük tipini ele alarak İngilizceyi öğrenen yabancıların öncelikle, en azından GSL'deki 2.000 yüksek frekanslı sözcük ailesini hedeflemesi gerektiğini, bu şekilde dili kullanabilmek için kendilerine bir temel oluşturabileceklerini belirtmekte ve bu 2.000 sözcüğe hâkim olunduktan sonra ise öğretimin akademik sözcüklere odaklanması gerektiğini belirtmektedirler.

3.4.3.5. Sözcük Kontrol Hareketi

Sözcük Kontrol Hareketi'nin temel unsurları, 1920'lerde ve 1930'ların başında oluşturulmuştur. Bu hareket, 'tek dilli' sözlüklerin ortaya çıkmasında ve gelişmesinde çok önemli bir rol oynamıştır. Sözcük kontrolü ile ilgili araştırmalar, hangi sözcüklerin günlük konuşmada ağırlıklı olarak kullanıldığını belirlemek ve bu sayede yabancı dil öğrenen öğrencilerin yükünü hafifletmek amacıyla ortaya çıkmıştır. 1900'lerin başlarından beri sözcük sınırlandırılması konusuyla ilgilenmekte olan Harold Palmer, yüksek seviyede normal iletişim kurmak için dikkatlice seçilmiş 1.000 sözcüğün yeterli olabileceğini ortaya koymuştur. Ancak 1930 ve 1931 yıllarında Tokyo'da yayınladığı sözcük seçimi ile ilgili iki liste 3.000 sözcüğe kadar çıkmaktadır. Daha sonraları, 1934'te Hornby, Palmer'a katkıda bulunarak öncelikle ona kendi hazırladığı 900 sözcüklük listeyi sundu ve bu iki bilim adamı birlikte, 1937 yılında 'Thousand-Words List / TWL' (Bin Sözcük Listesi) adı verilen listeyi yayınladılar. Günümüzde, dil öğretiminde kullanılan buna benzer bazı listeler bulunmaktadır.

3.4.3.6. Algısal ve Üretimsel Sözcükler

Algısal ve üretimsel terimleri dili kullanma ve bilme konusunda farklı durumları ifade eder. Özet olarak, 'algısal' terimi okuma ve dinleme gibi algılama ile ilgili dil becerilerini kapsarken, 'üretimsel' terimi konuşma ve yazma gibi, dili kullanarak ortaya bir ürün çıkarmayı ifade eder. Bu terimleri sözcük bilme konusu ile

ilişkilendirdiğimizde sözcük bilme ile ilgili, önceki bölümlerde de belirttiğimiz bütün hususları kapsarlar. Yabancı dilde sözcük öğretimi alanında çalışan bilim adamları algısal ve üretimsel terimlerini pasif ve aktif terimleri ile eşanlı olarak kullanmışlardır.

Nation da (2001) bu sözcük türlerini, pedagojik kavramlar olan algısal beceriler dinleme ve okuma ve üretimsel beceriler olan konuşma ve yazma ile ilişkilendirerek açıklamakta ve öğrencinin bir sözcük ile yazılı veya sözlü olarak karşılaştığında onun anlamını kavraması ve anlamasını algısal sözcüklerin çalışma süreci, ve yine bir öğrencinin konuşurken ve yazarken sözcükleri hatırlayıp kullanmasını da üretimsel sözcüklerin çalışma süreci olarak tarif etmiştir. Laufer'a (1991) göre; öğrencinin algısal ve üretimsel sözcükleri büyük ölçüde farklılıklar sergiler, algısal kelimler öğrendiğimiz dilin gramerine hakim olduktan çok uzun süre sonra bile, hayat boyu gelişmeye devam ederken, üretimsel sözcükler sadece içinde yaşadığımız toplumun veya dili kullanmamız gereken seviyenin gerektirdiği ortalama seviyeye ulaşıncaya kadar devam eder.

Yıllardan beri algısal/üretimsel ayırımına farklı açılardan bakılmıştır. Meara (1990) bu konuya sözcükler arasında aktif hale getirilmiş ilişki (aktif sözcükler) ve sözlü ve yazılı girdi halinde, dış etki yoluyla aktif hale getirilmiş ilişki (pasif sözcükler) şeklinde bakmaktadır. Corson'un (1995) pasif sözcük tanımı aktif sözcükleri de kapsamasının yanı sıra üç ayrı tür sözcükten de bahsetmektedir; kısmen bilinen sözcükler, düşük frekanslı sözcükler ve aktif olarak kullanılmaktan kaçınılan sözcükler. Melka (1997), bunu sözcük bilmenin daha sonra sözcüğün özümsemesi, uygun şekilde kullanılması gibi farklı adımlar izlediği bir süreç olarak görmektedir.

Genel olarak, algısal sözcük kullanımının üretimsel sözcük kullanımından daha kolay olduğu kabul edilmektedir. Dolayısıyla bilim adamları algısal sözcük bilgisinin değerlendirilmesinin üretimsel sözcük bilgisinin değerlendirilmesinden daha zor olduğunu da belirtmektedirler. Yabancı dil sözcük öğreniminde algısal ve üretimsel sözcük öğrenimini karşılaştırmayı hedefleyen araştırmalar, algısal testlerin üretimsel testlerden daha basit olduğunu ortaya koymuştur. Genelde öğrenci, bir sözcüğü algısal olarak bilmesine rağmen onu üretimsel olarak kullanamayabilmektedir. Dolayısıyla kavrama üretimden önce gelmekte ve üretmek algılamaktan daha zor olmaktadır.

4. AVRUPA DİLLERİ ÖĞRETİMİ ORTAK ÇERÇEVE METNİ

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimının temelleri Kaşgarlı Mahmut'un 1072-1073 yıllarında yazdığı Divan-ı Lügat-it Türk'e dayanmaktadır. Bin yıllık bir geçmişe sahip olmakla birlikte yapılan çalışmalarda (Özbay, Melanlıoğlu, 2008) sistemli bir öğretim yöntemi ile kaleme alındığı ortaya konulmuştur. Bu çalışmanın devamı son yıllara kadar devamı getirilememiştir. Türkçeye olan talebin artması ile birlikte Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi çalışmalarına ağırlık verilmiş olmakla birlikte birtakım sorular ortaya çıkmıştır. Bu konuda en büyük sorun Kalfa (2008) tarafından ortak bir öğretim programının olmaması olarak görülmüştür. Bu noktada Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde ortak bir çerçeveden hareket edilmesine ihtiyaç duyulmuştur.

Avrupa devletlerinin bir birlik oluşturmasından sonra, yapısı gereği çok dilli bir birlik olması dolayısıyla Avrupa Birliği üyesi bireylerde çok dilliliğin gerekliliği ortaya konulmuştur. Dil öğretimi esaslarını belli kriterlere dayandırmak için çalışmalar yapılmış ve 2001 yılında Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni yayımlanmıştır. *Avrupa Konseyi üyesi olması dolayısıyla dil öğretiminde eğitim programını bu ölçütlere Türkçenin Çerçeve Metni uygulaması gerekmektedir* (Köse, 2007:108)

4.1. Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni Nedir?

Avrupa'daki çeşitli dillerin ve kültürlerin geliştirilmesi ve korunmasını amaçlayan yabancı dil öğretiminde ortak bir standart ve ortak bir yabancı dil öğretim programıdır. Bu doğrultuda, dil öğretim alanında ortak ölçütler ve buna dayalı bir araç geliştirmeyi amaçlayan Avrupa Konseyi, Modern Diller Bölümü, Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçeve Metnini (The Common European Framework of Reference for Languages) oluşturmuştur.

Avrupa Ortak Öneriler Çerçeve Metni, Avrupa ülkelerinde hedef dillere yönelik öğretim programlarının, program yönergelerinin, sınav ve ders kitaplarının hazırlanmasını içeren yol gösterici özellik taşıyan bir çalışmadır. Çerçeve metinde dil öğrenenlerin, hedef dilde iletişim kurmak için neler yapmaları gerektiği, iletişimin gerçekleşebilmesi için hangi bilgi ve yeterliklerini geliştirmeleri kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır.

Öneriler Çerçevesi, Avrupa eğitim sistemindeki öğretim programları, ders kitapları, sınavları, öğretim yöntem ve teknikleri ile öğretim stratejilerini kapsayan ve rehber niteliği taşıyan ortak bir çalışmadır. Bugün Avrupa ülkelerindeki dil öğretim kurumlarında yabancı dil öğretimi bu çerçeve programa dayalı olarak gerçekleştirilmektedir. “Çerçeve Metin” Avrupa dillerinin geniş bir coğrafyada işlevsel olarak öğretilmesini ve öğrenilmesini sağlayarak çok dilliliğin önünü açmak için oluşturulmuştur

Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni aynı zamanda, dil öğrenenin yaşam boyu ve öğrenim sürecinin her basamağında elde ettiği kazanımın ölçülmesi için gerekli yeterlik düzeylerini de tanımlar. (ADÖOÇM, 11)

ADÖOÇM’de hedef, içerik ve yöntemlerin tespit edilmesine yönelik bir temel oluşturmakta ve dil kurslarında, öğretim programlarında, yönergelerde ve yeterlik belgelerinde şeffaflık ve objektiflik artırılması sağlanmaktadır.

4.2. Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni’nin Amaçları

Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından üye ülkeler arasında geniş kapsamda birlik sağlamak” ve bu amacı “kültürel alanda ortak adımlarla” gerçekleştirme hedefi güdülmüştür.

Çerçeve metinde dil öğretimi, üç temel ilke üzerine temellendirilmiştir(ADÖOÇM, 2002:12):

- Avrupa’daki dil ve kültür çeşitliliği, korunması ve geliştirilmesi gereken ortak ve değerli bir hazinedir; bu dil ve kültür çeşitliliğinin, bir engel olmaktan çıkıp, karşılıklı anlaşmayı sağlayabilecek zenginleştirici bir kaynak haline getirilmesi, eğitim alanında çok çaba gerektirir.

- Farklı anadillerine sahip olan Avrupalılar arasında, iletişim ve etkileşimi kolaylaştırmak, Avrupa’daki hareketliliği artırmak, ortak anlayış ve işbirliğini teşvik etmek, önyargı ve ayırmacılığın üstesinden gelebilmek, modern Avrupa dillerini daha iyi bilmekle mümkündür.

• Üye ülkeler, modern dil öğretim ve öğrenimindeki ulusal ilkelerini saptayıp geliştirerek, Avrupa genelinde sürekli işbirliği ve eşgüdümüne ilişkin sözleşmelerle politik önlemler açısından daha çok yakınlaşma sağlayabilirler.

Bu ilkelerin uygulanmasına yönelik olarak modern dil öğreniminde, öğrenim yöntem ve değerlendirmesi, materyal geliştirme ve kullanımı ile ilgili resmî ve özel kamu kuruluşlarının ve kurumlarının arasındaki – multimedya materyallerinin üretimi ve kullanımı da dahil olmak üzere – ulusal ve uluslararası işbirliğinin geliştirilmesini sağlamak; dil öğrenim, öğretim ve araştırma boyutlarının tümünü kapsayan – tüm bilgi teknolojisinin de katılımıyla etkili bir Avrupa bilgi alışverişi düzeninin kurulması için önlemlerin alınması istenmiştir.

Metin iki amaç kapsamında yazılmıştır (ADÖÖÇM, 2002:6):

1- Dil öğrenenler de dâhil olmak üzere dil alanındaki bütün uzmanların aşağıdaki sorular üzerinde düşüncelerini sağlamak:

- Birbirimizle konuşurken (ya da yazışırken) ne yaparız?
- Bu şekilde hareket etmemizi sağlayan nedir?
- Yeni bir dili kullanırken bu dilin ne kadarını öğrenmeye ihtiyacımız vardır?
- Amaçlarımızı nasıl belirleriz ve bilgisizlikten etkili bir uzmanlığa doğru uzanan süreçteki gelişimimizi nasıl değerlendiririz?
- Dil öğrenimi nasıl gerçekleşir?
- Bir dili daha iyi öğrenmek için kendimize ve başkalarına yardımcı olacak neler yapabiliriz?

2- Uzmanların öğrenenlerin başarısını sağlamaları için; ne umduklarını, bunu yapmaya nasıl gayret ettiklerini birbirlerine ve öğrenenlere açıklamasını daha da kolaylaştırmak.

4.3. Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni'nin Kullanımı

Dil eğitiminin düzenlenmesi için kaç düzeye gereksinim olduğu, bu düzeylerin nasıl tanımlanması gerektiği ve bu dil yeterlik düzeylerinin resmî bir çerçeve içinde kabul görmesi hakkında, tümüyle olmasa da, geniş alanda bir uzlaşma olduğu söylenebilir.

Avrupa’da dil öğrenenler için altı geniş basamaktan oluşan bir çerçeve, gerekli öğrenim alanını uygun bir şekilde belirler.

A1- A2 Temel Dil Kullanımı, B1-B2 Bağımsız Dil Kullanımı, C1-C2 ise Yetkin Dil Kullanımı olarak kabul görmektedir. Tablo-1’de ortak yetenek düzeyleri tablosu yer almaktadır.

Tablo 4. 1:Ortak Yetenek Düzeyleri - Bütüncül Basamak

İLERİ DÜZEY KULLANICI	C2	Okuduğu ve duyduğu her şeyi neredeyse bir çaba göstermeksizin anlayabilir. Farklı kaynaklardan yazılı ve sözlü olgu ve kanıtları tutarlı bir biçimde özetleyerek yeniden oluşturabilir. Doğal bir biçimde, son derece akıcı ve kesin olarak kendini ifade edebilir ve karmaşık konularla bağlantılı ince anlam farklılıklarını ayırt edebilir.
	C1	Uzun ve zorlu metinlerden oluşan geniş bir basamağı anlayabilir ve örtük anlamları kavrayabilir. Sözcüklerini uzun uzadıya aramak zorunda olmaksızın doğal ve akıcı bir biçimde kendini ifade edebilir. Toplumsal, mesleki ya da akademik yaşamı içinde dilini esnek ve etkin bir biçimde kullanabilir. Karmaşık konularda açık ve dizgeli bir biçimde kendini anlatabilir ve düzenleme, ekleme ve söylem bağdaşıklığı gereçleri üzerindeki denetim gücünü gösterebilir.
ARA DÜZEY KULLANICI	B2	Uzmanlık alanına ilişkin teknik bir tartışma da dahil olmak üzere karmaşık bir metin içindeki somut ya da soyut konuların özünü anlayabilir. Doğal bir konuşucuyla ne kendisi ne de karşısındaki için bir gerilim içermeyen bir konuşma türünden durumlarda belli bir doğallık ve rahatlık derecesiyle iletişim kurabilir. Geniş bir konu dizisi içinde kendini açık ve ayrıntılı bir biçimde dile getirebilir, güncel bir konuya ilişkin görüş bildirebilir ve farklı olasılıkların avantaj ve sakıncalarını sergileyebilir.
	B1	Açık ve standart bir dil kullanıldığında ve iş, okul, eğlence, vd. bildik şeyler söz konusu ana konuları anlayabilir. Erek dilin konuşulduğu bir bölgeye yapılan yolculuk sırasında karşılaşılan durumların çoğunda sorunların altından kalkabilir. Bildik ve ilgi alanına giren konular üzerine yalın ve tutarlı bir söylem üretebilir. Bir olayı, bir deneyimi ya da bir düşüneyi anlatabilir, bir beklentiyi betimleyebilir ve bir projeye veya bir düşünceye ilişkin gerekçeler ya da açıklamaları kısaca dile getirebilir.
TEMEL DÜZEY KULLANICI	A2	Tek cümleleri ve doğrudan öncelik alanlarıyla (söz gelimi yalın ve kişisel bilgiler ve aile bilgileri, alışverişler, yakın çevre, iş) ilişkili olarak sıklıkla kullanılan deyimleri anlayabilir. Bildik ve alışlagelen konular üzerinde yalnızca yalın ve dolaysız bilgi alışverişini gerektiren basit ve

		bildik etkinlikler çerçevesinde iletişim kurabilir. Eğitimini, dolaysız çevresini yalın yollardan betimleyebilir ve dolaysız gereksinimlerine denk düşen konuları anlatabilir.
	A1	Sıradan ve gündelik deyişlerle somut gereksinimleri karşılamayı hedefleyen son derece yalın ifadeleri anlayabilir ve kullanabilir. Kendini veya bir başkasını tanıtabilir ve bir kişiye, kendisiyle ilgili sorular — Örneğin oturduğu yer, ilişkileri, sahip olduğu şeyler, vb. üzerine— aynı türden sorulara yanıt verebilir. Eğer kendisiyle konuşan kişi yavaş yavaş ve tane tane kendisine yardımcı olacak biçimde konuşuyorsa, basit bir biçimde iletişim kurabilir.

Tablo 4.2:Ortak Yetenek Düzeyleri - Özdeğerlendirme Çizelgesi

	A1	A2	B1	B2	C1	C2	
ANLAMA	Dinleme	Eğer karşımdaki kişiler yavaş yavaş veren anlaşılır biçimde konuşuyorsa, kendimle, ailemle ve somut ve yakın çevrem konusundaki kolay sözcükleri ve çok bilinen deyişleri anlayabilirim.	Beni yakından ilgilendiren konulara ilişkin (söz gelimi kendim, ailem, arkadaşlarım, yakın çevre, işyerim, yakın arkadaşlarım ve sıklığı son derece yüksek bir sözcük dağarcığını anlayabilirim. Gazetelerin temel anlamını kavrayabilirim.	Açık ve uygun bir dil kullanıldığında ve iş, okul, eğlence, vb. gibi bildik konular söz konusuysa, temel öğeleri olarak yavaş ve tane tane konuşulması durumunda güncel olaylar ve kişisel veya mesleki olarak ilgimi çeken birçok radyo ve televizyon yayınının özünü anlayabilirim.	Oldukça uzun konferans ve söylevleri anlayabilirim ve hattaki konuyu göreceli olarak biliyorsam karmaşık bir görüşü izleyebilirim. Güncel olaylara ilişkin televizyon yayınlarının ve haberlerin birçoğunu anlayabilirim. Evrensel dillerdeki filmlerin birçoğunu anlayabilirim.	Açık bir biçimde yapılandırılmamış ve geçiş yerleri örtük kalmış olsa bile uzun bir söylevi anlayabilirim. Televizyon yayınlarını ve filmleri fazladan bir çaba göstermeksizin anlayabilirim.	İster yüz yüze isterse medyada ve hızlı konuşulduğunda özel bir şiveyi tanıyacak zamanım olması koşuluyla, sözlü dili anlamada hiçbir güçlük karşılaştırmadan anlayabilirim.
	Okuma	Bildik isimleri, sözcükleri ve çok basit, söz gelimi ilanlarda, afişlerde ya da kataloglarda yer alan cümleleri anlayabilirim.	Kısa ve çok yalın metinleri okuyabilirim. Reklam, prospektüs, menü ve belgelerde öngörülen özel bir bilgiyi bulabilirim. Kısa ve yalın kişisel mektupları anlayabilirim.	Temelde gündelik ya da mesleğime ilişkin bir dilde kaleme alınmış metinleri anlayabilirim. Olaylara ilişkin betimlemeleri, duyuların betimini ve kişisel mektuplarda yer alan dilekleri anlayabilirim.	Yazarlarının özel bir tutum ve belli bir bakış açısı benimsediği çağdaş sorunlar üzerine yazılmış makaleleri ve tutanakları okuyabilirim. Düzyazı biçiminde kaleme alınmış bir yazınsal metni anlayabilirim	Uzun, karmaşık, olgusal ve yazınsal metinleri anlayabilirim ve biçim farklılıklarını değerlendirebilirim. Uzmanlık alanlarındaki yazılmış ve alanımla ilgili olmasa bile uzun teknik yönergeleri anlayabilirim.	Özde ve biçimde soyut hatta karmaşık olsa bile her türden metni, söz gelimi bir el kitabını, bir uzmanlık makalesini ya da yazınsal bir yapıtı güçlükle meksizin okuyabilirim.

KONUŞMA	Bir konuşma aya katılma	Karşımdaki konuşucunun cümlelerini daha yavaşça yinelemeyi veya yeniden oluşturmayı ve söylemeye çalıştığım şeyi düzeltmeyi kabul etmesi koşuluyla basit bir iletişim kurabilirim. Basit sorular, bildik konular ya da dolaysız bir gereksinim duyduğum şeyler üzerine sorular sorabilir ve bu türden soruları ya-	Bildik konu ve etkinliklerde yalnızca dolaysız bilgi alışverişinden başka bir şey gerektirmeyen basit iletişim kurabilirim. Genel olarak bir konuşmayı yeterince anlamasam da çok kısa iletişim alışverişinde bulunabilirim.	Konuştuğum yabancı dilin kullanıldığı bölgeye yaptığım bir yolculuk sırasında karşılaşılabilecek durumların birçoğuna başa çıkabilirim. Bir hazırlık yapmaksızın, bildik ya da kişisel ilgi alanıma giren veya gündelik yaşama ilişkili etkinlikleri, iş, seyahat ve güncel olaylar) bir konuşmaya katılabilirim.	Bir konuşucusuyla sıradan bir etkileşimi olanaklı kılan doğallık ve rahatlık derecesinde konuşabilirim. Bildik durumlarda bir konuşmaya etkin bir biçimde katılabilir ve görüşlerimi sunabilir ve savunabilirim.	Sözcüklerimi uzun uzadıya aramaksızın zorunda kalmaksızın doğallıkla ve akıcı bir biçimde kendimi ifade edebilirim. Toplumsal söyleyişlerde de son derece rahatımdır. Kendimi akıcı bir biçimde dile getirebilirim ve ince anlam ayırtılarını kesinlik içinde dile getirebilirim. Güçlükle görüşlerimi kesinlik içinde dile getirebilirim ve konuşmalara uygun durumlarda müdahale edebilirim.	Her türlü konuşmaya ya da tartışmaya zorlanmadan katılabilirim ve konuştuğum dile özgü deyişler ve gündelik söyleyişlerde de son derece rahatımdır. Kendimi akıcı bir biçimde dile getirebilirim ve ince anlam ayırtılarını kesinlik içinde dile getirebilirim. Güçlükle görüşlerimi kesinlik içinde dile getirebilirim ve konuşmalara uygun durumlarda müdahale edebilirim.

Tablo 4.3:Ortak Yetenek Düzeyleri - Özdeğerlendirme Çizelgesi

		A1	A2	B1	B2	C1	C2
KONUŞMA	Sözlü olarak kesintisiz konuşma	Oturduğum yeri ve tanıdığım kişileri betimlemek için basit deyimler ve tümceler kullanabilirim	Ailemi ve öteki kişileri, yaşam koşullarımı, eğitimi ve güncel ya da yakın meslekimin etkinliğini ya da öğelerle betimlemek için bir dizi cümleden yararlanabilirim.	Deneyimleri ve olayları, düşüncelerimi, beklentilerimi ya da amaçlarımı anlatmak üzere endişelerimi basitçe ifade edebilirim. Görüşlerime veya projelerime kısaca gerekçeler ve açıklamalar getirebilirim. Bir öyküyü ya da bir kitabın veya bir filmin dolantısını anlatabilirim ve tepkilerimi dile getirebilirim.	İlgi alanlarıma ilişkin olarak geniş bir konudizisi içinde anlatmak istediklerimi açık ve ayrıntılı bir biçimde dile getirebilirim. Güncel bir konuyla ilişkili olarak bir bakış açısını geliştirebilir ve farklı olasılıkların üstünlüklerine ve sakıncalarına ilişkin açıklamalar getirebilirim.	Karmaşık konuların açık ve ayrıntılı betimlemelerini, bunlara bağlı konularla ilgili mantıksal bir sunuş geliştirebilir ve söz aldığımdayı uygun bir biçimde tamamlayarak sunabilirim.	Bir betimlemeyi veya açık ve akıcı bir fikri bağlama, uyarlanmış bir üslupta sunabilirim, mantıksal bir sunuş geliştirebilir ve dinleyicime, önemli noktaları belirlemede yardımcı olabilirim.

YAZMA	Yazma	Basit, kısa, örneğin bir tatil kartpostalı yazabilirim. Bir soruşturmaya ilişkin kişisel ayrıntılar verebilirim, sözel gelimi adımı, ulusumu ve bir otel kayıt formuna adresimi yazabilirim.	Basit ve kısa not ve mesajlar yazabilirim. Çok basit kişisel bir mektup, örneğin bir teşekkür mektubu yazabilirim.	Bildik ya da beni kişisel olarak ilgilendiren konularda yalın ve tutarlı bir metin yazabilirim. Deneyimleri ve izlenimleri betimlemek için kişisel mektuplar yazabilirim.	İlgi alanlarımla ilişkili olarak geniş bir konudizisi içinde açık ve ayrıntılı metinler yazabilirim. Bir bilgi aktararak ya da belli bir görüşe ilişkin olarak bu görüş doğrultusunda ya da karşıt gerekçeler sergileyen bir deneme ya da tutanak yazabilirim. Olaylara ve deneyimlere ilişkin kişisel görüşlerimi vurgulayan mektuplar yazabilirim.	Açık ve yapılandırılmış bir metin içinde düşüncelerimi dile getirebilirim ve bakış açımı geliştirebilirim. Bir mektupta, bir denemede ya da bir tutanakta önemli gördüğüm noktaları vurgulayarak karmaşık konuları kaleme alabilirim. Alıcıya uygun bir üslup benimseyebilirim.	Açık, akıcı ve üslup bakımından koşullara uyulanmış bir metni kaleme alabilirim. Okurun önemli noktaları kavrayıp belleyebilmesine olanak tanıyacak açık bir kurgu içeren mektuplar, raporlar ya da karmaşık makaleler yazabilirim. Bir mesleki yapıtı veya yazınsal bir yapıtı yazılı olarak özetleyebilir ve eleştirebilirim.

4.4. Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni'nin Sözcük Öğretiminde Kullanımı

Çalışmada temel seviye sözcük seçimi yapılmıştır. Sözcük seçiminde, ADÖÖÇM temel alınmıştır. Çerçeve Metin'de A1-A2 Temel seviyede yer alan beceri düzeyleri dikkate alınarak öncelikle konu çalışması (Tablo 3) yapılmış olup sonrasında Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi ders kitapları ve sıklık sözlüklerinden oluşan havuzlardan sözcük seçimi yapılmıştır.

Tablo 4: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Seviyelere Göre Konu Belirleme

	A1	A2	B1	B2
1-	Aile	Akrabalar	Alışkanlıklar	Başarı ve Kariyer
2-	Alışveriş	Alışkanlık	Birey ve Toplum	Batıl inançlar
3-	Dersler	Biyografi	Buluşlar, icatlar	Değerler
4-	Ev	Boş vakitler	Burçlar	Doğal afetler
5-	Giyecekler	Etkinlikler, planlar	Doğa olayları	Eğitim-2
6-	Günler, Aylar	Gelecek planları	Eğitim-1	Eleştiri
7-	Hava durumu	Geziler	Film çeşitleri	Festivaller, şenlikler
8-	İçecekler	Günlük Hayat	Fobiler	Gelenekler
9-	Meslekler	Hayvanlar	İş dünyası	Gizemli olaylar
10-	Mevsimler	Hobiler	Kişilik özellikleri	Günlük Olaylar
11-	Meyveler	İlanlar	Kültürel etkinlikler	Hastalıklar
12-	Okul, Sınıf	Mekânlar	Medya	Hayaller
13-	Saatler	Portreler, fiziki özellikler	Moda	İnançlar
14-	Sayılar	Problemler-1	Müzik	Medya
15-	Sebzeler	Ricalar	Özel günler	Mitoloji
16-	Semt	Ruh halleri ve karakter-1	Problemler -2	Söyleşi
17-	Şehir, semt	Sağlık-1	Ruh karakterler-2 halleri-	Teknoloji
18-	Tanışma	Tatil	Sağlık-2	Zeka türleri
19-	Ulaşım araçları		Spor	
20-	Ülkeler		Televizyon programları	
21-	Vücut		Turizm	
22-	Yakın Çevre		Yetenekler	
23-	Yiyecekler			

BÖLÜM III: YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada mevcut yabancı dil olarak Türkçe öğretim ders kitapları -Ankara Üniversitesi Yeni Hitit kitap seti, Gazi Üniversitesi Gazi TÖMER kitap seti, İstanbul Üniversitesi İstanbul Dil Merkezi kitap seti- nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi ile incelenmiştir. “Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 187).

3.2. Evren ve Örneklem

Bu çalışma, mevcut yabancı dil olarak Türkçe öğretim ders kitapları -Ankara Üniversitesi Yeni Hitit kitap seti, Gazi Üniversitesi Gazi TÖMER kitap seti, İstanbul Üniversitesi İstanbul Dil Merkezi kitap seti- yazılı Türkçe sıklık sözlüğü, sözlü Türkçe sıklık çalışması, corpuslar ve uzman görüşleri esas alınarak Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Programı temelli yapılmıştır.

3.3. Veri Toplama Tekniği

Bu çalışmada, verilerin toplanmasında belge tarama yöntemi ile doküman incelemesi kullanılmıştır. Veriler, nitel veri kaynağı olarak, mevcut yabancı dil olarak Türkçe öğretimi A1- A2- B1- B2 ders kitapları -Ankara Üniversitesi Yeni Hitit kitap seti, Gazi Üniversitesi Gazi TÖMER kitap seti, İstanbul Üniversitesi İstanbul Dil Merkezi kitap seti- bilgisayar ortamında taranmıştır. Tarama yöntemi sonrasında tarayıcıdan bilgisayara aktarırken yapılan bazı hatalar düzeltilmiştir. Hataların düzeltilmesinden sonra A1 kitaplarındaki sözcükler konulara göre A1 sözcük havuzuna, A2 kitaplarındaki sözcükler konulara göre A2 sözcük havuzuna, B1 kitaplarındaki sözcükler konulara göre B1 sözcük havuzuna ve B2 kitaplarındaki sözcükler konulara göre B2 sözcük havuzuna alınmıştır. Kitaplar seviyelere ve konulara göre gruplandırıldıktan sonra havuzdaki sözcükler dizin programına atılmış ve bir sözcüğün tüm değişkenlerinin gösterilmemiş ve gövde biçimi esas alınmıştır. Bunun yanı sıra veri toplama tekniğinde yazılı Türkçe sıklık sözlüğü çalışmasının ilk 7000 sözcüğü ve sözlü Türkçe sıklık

çalışmasının ilk 7000 sözcüğü bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Aynı şekilde TS CORPUS'un ilk 7000 sözcüğü alınmış ve bu sözcükler de bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Veri toplamada yukarıda anlatılan çalışmalara ek olarak havuzlardan seçilen sözcüklerle ilgili her hafta uzman görüşleri alınmıştır.

3.4. Verilerin Çözümlemesi ve Analizi

Araştırma sonucunda elde edilen veriler, nitel araştırma yaklaşımlarından betimsel analiz yaklaşımına göre analiz edilmiş ve uzman görüşleri alınarak düzenlenmiştir. “Betimsel analizde elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler, önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve birtakım sonuçlara ulaşılır” (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 187). Bu çalışmada, Avrupa Dil Kriterlerine uygun, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan dört farklı ders kitabında -Ankara Üniversitesi Yeni Hitit kitap seti, Gazi Üniversitesi Gazi TÖMER kitap seti, İstanbul Üniversitesi İstanbul Dil Merkezi kitap seti- yer alan sözcüklerden bir havuz oluşturulmuştur.

Havuzda toplanan bu sözcükler, konularına göre sıralanmıştır. Bu havuzdan, temel seviye (A1- A2) için, Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi temel seviye (A1-A2) kazanımlarına ve sözcük seçme ölçütlerine uygun olarak temel seviye (A1- A2) için hedef sözcük belirlemesi yapılmıştır.

Çıkarılan hedef sözcükler, yazılı Türkçe sıklık sözlüğü çalışması ve sözlü Türkçe sıklık çalışması sözcükleri ve TS CORPUS' tan alınan ilk 7000 sözcük ile karşılaştırılmış, eksiklikler ve fazlalıklar tespit edilmiştir.

Sıklık sözlükleri ve Corpuslara göre kullanımı yüksek seviyede olan ama çıkarılan hedef sözcükler listesinde bulunmayan sözcükler tartışılmış ve uygunluğuna göre hedef sözcükler listesine eklenmiştir.

Sıklık sözlükleri ve Corpuslara göre kullanımı az olan ama hedef sözcükler listesinde bulunan sözcükler tartışılmış, uygunluğuna göre listede bırakılmış veya listeden çıkarılmıştır.

Oluşturulan sözcük havuzundan hedef sözcüklerin ölçütlere göre belirlenmesi, belirlenen sözcüklerin sıklık sözlükleri ve Corpuslarla karşılaştırılması sonucunda elde edilen A1 ve A2 sözcükleri haftalık çalışmalar halinde alanında uzman kişilere verilmiştir.

Bu uzman kişilerden ikisi lisans, yüksek lisans ve doktorasını Türkçe Eğitimi alanında yapmış, yüksek lisans ve doktora tezlerini de Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi alanında hazırlamışlardır. Bu uzman kişiler, uzun yıllardan beri Türkçe öğretim merkezlerinde Türkçe okutmanı olarak çalışmış, şu anda da aktif olarak Türkçeyi yabancı dil olarak öğretmektedirler. Bunların dışında, kurumlar için hazırlanan Türkçe Öğretimi yayınlarında da görev almaktadırlar. Uzman olarak bizlere yardımcı olan diğer üç akademisyen ise lisanslarını Dilbilimi alanında, yüksek lisanslarını ise Türkçe eğitimi alanında yapmışlardır. Uzmanlar uzun yıllar Türkçe öğretim merkezlerinde yabancılara Türkçe öğretmiş ve şu anda da aktif olarak görevlerine devam etmektedirler.

Uzmanlara verilen listelerde her sözcük için bir bölüm ayrılmıştır. Uzmanlar, her bir sözcük için ayrılan bölüme sözcüğün, o düzey için uygun olup olmadığını, o düzey için uygun değilse hangi düzeyde uygun olabileceğini belirtmişlerdir. Ayrıca kendilerine verilen listelerde olmayan fakat bu seviyede öğretilmesi gerektiğini düşündükleri sözcükleri de eklemişlerdir.

Uzmanlarca yapılmış olan eleştiriler bilgisayar ortamına aktarılmış ve her sözcük için 5 uzmanın görüşleri karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonucunda 5 uzmanın da hemfikir olduğu sözcükler, buldukları seviyede bırakılmış, farklı görüş bildirilen sözcükler tekrar tartışılmış ve en uygun bulunan seviyeye aktarılmıştır.

Bu çalışma sonucunda A1 seviyesi için 688 ve A2 seviyesi için 596 sözcük belirlenmiştir.

A1 seviyesi için elde edilen 688 ve A2 seviyesi için elde edilen 596 hedef sözcük, sözcük türlerinden; fiil, isim, sıfat, zarf, zamir, edat, bağlaç, ünlem kategorileri olarak tasnif edilmiştir. Bu tasnifin tablosu A1 ve A2 sözcükleri bölümünde ayrıntılı olarak verilmiştir.

Sözcük türlerine göre tasnif edilen A1 ve A2 sözcükleri, kendi içlerinde tasnif edilmiş ve Bu tasnifte;

- Fiiller, sözcük kökeni ve durum tamlayıcılarına göre,

- İsimler, sözcük kökeni, ünsüz yumuşaması, ses düşmesi ve ek aldıklarında büyük ünlü uyumuna uymayan alıntı sözcüklere göre (saat > saati),

- Sıfatlar, sözcük kökeni ve ünsüz yumuşaması kuralına göre tasnif edilmiştir. Bu tasnif tablosu A1 ve A2 sözcükleri bölümünde detaylı olarak verilmiştir.

Son olarak belirlenen A1 düzeyi sözcükleri sınıf ortamında çeşitli sözcük öğretme yöntem ve teknikleri ile dil öğrencilerine öğretildikten sonra uygulama yapılmayan bir sınıfla farkı görmek amacıyla dinleme ve okuma sınavları yapılarak sınav sonuçları SPSS programında yorumlanarak deney ve kontrol grubu arasındaki fark ortaya konulmuştur.

BÖLÜM IV: BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Temel Seviye A1 ve A2 İçin Önerilen Hedef Sözcükler

Tablo 5: A1 Sözcükleri

abi	alın	aralık
abla	alışveriş	arka
acı	alışveriş yap-	arkadaş
acık-	Allah	asansör
acil	alo	askı
aç	alt	aşağı
aç-	altı	atkı
ad	altmış	atlet
adres	ama	avro
ağaç	ambulans	avukat
ağır	amca	ay
ağız	anahtar	ayak
ağla-	anla-	ayakkabı
ağrı-	anlat-	aynı
ağustos	anne	ayran
aile	anneanne	az
akıllı	apartman	baba
akşam	ara	babaanne
al-	ara-	bacak
alçak	araba	bahar
alfabe	araba sür-	bahçe

bak-	berber	böbrek
bal	beş	bu
balık	bey	buçuk
balkon	beyaz	bugün
bana	bıçak	bul-
banka	bıyık	bulut
banyo	biber	bulutlu
bardak	bil-	bunlar
basketbol	bilek	bura
baş	bilet	burun
başka	bilgi	buzdolabı
başkent	bilgisayar	büyük
başla-	bin	büyükbaba
batı	bin-	cadde
bay	bir	camii
bayan	biraz	ceket
bayat	bisküvi	cep
bayram	bit-	cep telefonu
bazen	biz	cevap
bazı	bluz	cevap ver-
beğen-	boğaz	cuma
bekâr	boş	cumartesi
bekle-	bot	cümle
bel	boy	çalış-
ben	boyun	çanta

çarşamba	dış	duş
çatal	dil	duy-
çay	dinle-	dün
çene	diş	dünya
çık-	diş fırçası	düşün-
çiçek	diş macunu	eczane
çikolata	dişçi	ekim
çilek	diyalog	ekmek
çirkin	diz	el
çocuk	doğ-	elbise
çok	doğru	eldiven
çorap	doğu	elektrik
çorba	doksan	elli
çöp	doktor	elma
çünkü	dokuz	e-mail
daire	dolap	e-posta
dakika	dolar	erkek
dar	dolu	erken
dayı	domates	eski
de-	doy-	eşya
dede	dört	et
defter	döviz	et-
değil	dudak	etek
deniz	dur-	ev
ders	durak	ev hanımı

evet	gir-	hanım
evli	git-	harf
eylül	giy-	harita
ez-	giyin-	hasta
fakat	göğüs	hastane
fakir	gömlek	hava
faks	gönder-	havaalanı
fare	gör-	havuç
fırın	göz	hayır
fırtınalı	gözlük	hayvan
fiil	gri	hazır
film	gül-	haziran
fotoğraf	gün	hemşire
futbol	güneş	hepsi
garaj	güneşli	her
garson	güney	her gün
gazete	güzel	hızlı
gece	hafif	hiç
geç	hafta	hoca
geçmiş	hafta sonu	hoşlan-
gel-	hâkim	ılık
gelecek	hala	iç
genç	halı	iç-
genellikle	hamburger	içecek
geniş	hangi	için

içki	kalabalık	keci
iki	kaldırım	kelime
ile	kalem	kemer
ilkbahar	kalın	kes-
in-	kalk-	kırk
ince	kanepe	kırmızı
insan	kantin	kısa
internet	kapalı	kış
isim	kapat-	kıyafet
iste-	kapı	kız
İş	kar	kız kardeş
iş adamı	karakol	kilise
itfaiye	kardeş	kilo
iyi	karın	kim
izle-	karlı	kirli
kaç	karpuz	kişi
kadın	kasa	kitap
kafa	kasım	kitaplık
kafe	kaşık	kol
kâğıt	kat	kola
kahvaltı	kaybet-	kolay
kahvaltı et-	kaybol-	koltuk
kahve	kayıısı	konuş-
kahverengi	kazak	koş-
kal-	kebab	kot

köfte	makarna	mutsuz
köpek	manav	muz
kötü	mantı	mühendis
kravat	market	müşteri
kuaför	mart	müzik
kulak	masa	nasıl
kullan-	mavi	ne
kuruş	mayıs	neden
kuş	memnun ol-	nerede
kutu	menü	neresi
kuzey	merdiven	nereye
küçük	merhaba	niçin
kütüphane	merkez	nisan
lahmacun	meslek	niye
lamba	metro	nokta
lavabo	metrobüs	normal
liman	mevsim	not
limon	meyve	numara
lira	mısır	o
liste	milyar	ocak
litre	milyon	oda
lokanta	mont	oku-
lokum	mor	okul
mağaza	mutfak	ol-
mahalle	mutlu	omuz

on	pahalı	problem
ona	palto	radyo
onlar	pansiyon	renk
orada	pantolon	resim
orası	para	restoran
oraya	park	rüzgâr
otel	parmak	rüzgârlı
otobüs	pastane	saat
otogar	patates	sabah
otomobil	pazar	sabun
otopark	pazartesi	saç
otur-	peki	sağ
otuz	pembe	sağ ol
oyna-	pencere	sakal
öde-	perde	salata
ögle	perşembe	salatalık
öğlen	peynir	salı
öğren-	pilav	salon
öğrenci	pilot	sana
öğret-	pişir-	sandalye
öğretmen	poğaç	sandviç
ön	polis	sarı
önce	portakal	sarımsak
örnek	posta	sat-
özür dile-	postane	satın al-

sayfa	sis	şapka
sayı	sisli	şehir
sebze	siyah	şeker
sehpa	siz	şemsiye
sekiz	soğan	şey
sekreter	soğuk	şimdi
seksen	sokak	şişman
selam	sol	şoför
sen	sonbahar	şort
sene	sonra	şu
serin	sor-	şubat
sev-	soru	şunlar
seyret-	sos	şurada
sıcak	soyadı	şurası
sıfır	soyun-	tabak
sınav	söyle-	tahta
sınıf	sözcük	takım elbise
sıra	sözlük	taksi
sırt	spor	tamam
sigara	spor yap-	tane
sigara iç-	su	tanış-
sil-	sus-	tanrı
silgi	süpermarket	tarak
simit	süt	tarih
sinema	şampuan	tatil

tatlı	turuncu	veya
tavuk	tuvalet	video
taze	tuz	vişne
tekrar	tuzluk	yabancı
tekrar et-	tükenmez kalem	yağ
telefon	Türk	yağ-
telefon et-	Türkçe	yağmur
televizyon	Türkiye	yağmurlu
temiz	ucuz	yakın
temizle-	uç-	yan
temmuz	uçak	yanlış
teneffüs	unut-	yap-
terminal	uyan-	yardım et-
teyze	uyu-	yarın
tıraş ol-	uzak	yaş
tırnak	uzun	yaşa-
tişört	üç	yaşlı
tok	ülke	yat-
top	üst	yatak
torun	ütü	yavaş
tost	üzgün	yaz
trafik	vapur	yaz-
tramvay	var	ye-
tren	ve	yedi
trilyon	ver-	yeğen

yemek	yoğurt	yüz
yeni	yok	yüz-
yeşil	yol	zayıf
yetmiş	yorgun	zengin
yıka-	yukarı	zeytin
yıl	yumurta	zıt
yıldız	yurt	zor
yirmi	yüksek	
yiyecek	yürü-	

Tablo 6: A1 Fiilleri

acık-	bil-	et-
aç-	bin-	ez-
ağla-	bit-	gel-
ağrı-	bul-	gir-
al-	cevap ver-	git-
alışveriş yap-	çalış-	giy-
anla-	çık-	giyin-
anlat-	de-	gönder-
ara-	dinle-	gör-
araba sür-	doğ-	gül-
bak-	doy-	hoşlan-
başla-	dur-	iç-
beğen-	duy-	in-
bekle-	düşün-	iste-

izle-	öğret-	tıraş ol-
kahvaltı et-	özür dile-	uç-
kal-	pişir-	unut-
kalk-	sat-	uyan-
kapat-	satın al-	uyu-
kaybet-	sev-	ver-
kaybol-	seyret-	yağ-
kes-	sigara iç-	yap-
konuş-	sil-	yardım et-
koş-	sor-	yaşa-
kullan-	soyun-	yat-
memnun ol-	söyle-	yaz-
oku-	spor yap-	ye-
ol-	sus-	yıka-
otur-	tanış-	yürü-
oyna-	tekrar et-	yüz-
öde-	telefon et-	
öğren-	temizle-	

Tablo 7:Yalın Durumda Olan Fiiller

acık-	kaybol-	uyu-
ağrı-	sus-	yağ-
dur-	uç-	yaşa-
giy-	uyan-	yüz-

Tablo 8: Belirtme Durumu Eki Alan Fiiller

aç-	izle-	sev-
ara-	kaybet-	temizle-
beğen-	öde-	unut-
dinle-	satın al-	yıka-

Tablo 9: /+DAn/ Ayrılma Durumu Eki Alan Fiiller

hoşlan-

Tablo 10: / __ / Yalın Durumda Olan ve /+(y)I/ Belirtme Durumu Eki Alan

bekle-	iç-	sat-
bil-	kullan-	seyret-
bul-	oku-	ye-
duy-	öğren-	
ez-	pişir-	

Tablo 11: / __ / Yalın Durumda Olan ve /+(y)IA Vasıta Durumu Eki Alan

oyna-	taniş-	yat-
-------	--------	------

Tablo 12: / __ / Yalın Durumda Olan ve /+(y)IA Vasıta Durumu Eki Alan

bit-	de-	gül-
bak-	doğ-	koş-
başla-	doy-	soyun-
bin-	gir-	yürü-

Tablo 13: /+(y)I/ Belirtme ve /+(y)A/ Yönelme Durumu Eki Alan Fiiller

gönder-	öğret-	ver-
---------	--------	------

Tablo 14: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)I/ Belirtme ve /+(y)A/ Yönelme Durumu Eki Alan Fiiller

anlat-	söyle-	yap-
kapat-		

Tablo 15: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)A Belirtme ve /+(y)DA/ Yönelme Durumu Eki Alan Fiiller

çalış-	giyin-
--------	--------

Tablo 16: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)I Belirtme ve /+(y)DA/ Yönelme Durumu Eki Alan Fiiller

düşün-	yaz-
--------	------

Tablo 17: /+(y)I/ Belirtme, /+(y)A/ Yönelme ve /+DAn/ Ayrılma Durumu

sor-

Tablo 18: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)I/ Belirtme ve /+DAn/ Ayrılma Durumu Eki Alan Fiiller

anla-	iste-
kes-	sil-

Tablo 19: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)A/ Yönelme ve /+DAn/ Ayrılma Durumu Eki Alan Fiiller

ağla-	git-	kalk-
gel-	in-	ol-

Tablo 20: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)I/ Belirtme, /+(y)A Yönelme ve /+DA/ Bulunma Durumu Eki Alan Fiiller

otur-

Tablo 21: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)I/ Belirtme, /+(y)A Yönelme ve /+DAn/ Ayrılma Durumu Eki Alan Fiiller

et-

Tablo 22: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)I/ Belirtme, /+DAn/ Ayrılma ve /+(y)IA Vasıta Durumu Eki Alan Fiiller

gör-	konuş-
------	--------

Tablo 23: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)I/ Belirtme, /+(y)A Yönelme, /+DA Bulunma ve /+DAn/ Ayrılma Durumu Eki Alan Fiiller

al-

Tablo 24: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)A Yönelme, /+DA Bulunma, /+DAn/ Ayrılma ve /+(y)IA Vasıta Durumu Eki Alan Fiiller

kal-

Tablo 25: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)I/ Belirtme, /+(y)A Yönelme, /+DA Bulunma, /+DAn/ Ayrılma ve /+(y)IA Vasıta Durumu Eki Alan Fiiller

çık-

Tablo 26: Durum Tamlayıcıları Bulunamayan Fiiller

alışveriş yap-	sigara iç-	telefon et-
araba sür-	spor yap-	tıraş ol-
özür dile-	tekrar et-	yardım et-

Tablo 27: A1 İsimleri

abi	ağustos	alışveriş
abla	aile	Allah
ad	akşam	ambulans

adres	alfabe	anne
ağız	alın	anneanne
apartman	başkent	burun
ara	batı	buzdolabı
aralık	bay	büyükbaba
arkadaş	bayram	cadde
asansör	bekâr	cami
askı	bel	ceket
atkı	berber	cep
atlet	bey	cep telefonu
avro	bıçak	cevap
avukat	bıyık	cuma
ayak	biber	cumartesi
ayakkabı	bilek	çanta
ayran	bilet	çarşamba
baba	bilgi	çay
babaanne	bilgisayar	çene
bacak	bisküvi	çiçek
bahar	bluz	çikolata
bahçe	boğaz	çilek
bal	bot	çocuk
balık	boy	çorap
balkon	boyun	çorba
banka	böbrek	çöp

banyo	bulut	daire
basketbol	bulutlu	dakika
baş	bura	defter
değil	elektrik	güney
deniz	elma	hafta
ders	e-mail	hafta sonu
dil	e-posta	hala
diş	eşya	halı
diş fırçası	et	hamburger
diş macunu	etek	hanım
dişçi	ev	harf
diyalog	ev hanımı	harita
diz	eylül	hastane
doğu	faks	havaalanı
doktor	fare	havuç
dolap	fiil	hayvan
dolar	film	haziran
domates	fotoğraf	hemşire
döviz	futbol	hoca
dudak	garaj	içecek
durak	garson	içki
duş	gazete	ilkbahar
eczane	göğüs	internet
ekim	gömlek	isim
ekmek	göz	iş

el	gözlük	iş adamı
elbise	gün	itfaiye
eldiven	güneş	kafa
kafe	kişi	makarna
kahvaltı	kitap	manav
kahve	kol	mantı
kaldırım	kola	market
kalem	koltuk	mart
kanepe	köfte	masa
kantin	köpek	mayıs
kapı	kravat	menü
kar	kuaför	merdiven
karakol	kulak	merkez
karın	kuruş	meslek
karpuz	kuş	metro
kasa	kuzey	mevsim
kasım	kütüphane	meyve
kaşık	lahmacun	mısır
kat	lamba	milyar
kayısı	lavabo	mont
kazak	liman	mutfak
keci	limon	muz
kelime	lira	mühendis
kış	liste	müşteri
kıyafet	lokanta	müzik

kız kardeş	lokum	nisan
kilise	mağaza	nokta
kilo	mahalle	not
numara	pencere	sarımsak
ocak	perde	sayfa
oda	perşembe	sayı
okul	peynir	sebze
omuz	pilav	sehpa
orası	poğaç	sekreter
otel	polis	selam
otobüs	portakal	sen
otogar	posta	sene
otomobil	postane	sınav
otopark	problem	sınıf
ödev	radyo	sıra
öğle	renk	sırt
öğlen	resim	sigara
öğrenci	restoran	silgi
öğretmen	rüzgâr	simit
palto	saat	sinema
pansiyon	sabun	sis
pantolon	saç	soğan
para	sakal	sokak
park	salata	sonbahar
pastane	salı	soru

patates	salon	sos
pazar	sandalye	sözcük
pazartesi	sandviç	sözlük
su	telefon	Türkiye
süpermarket	televizyon	uçak
süt	temmuz	ülke
şampuan	teneffüs	ütü
şapka	terminal	vapur
şehir	tırnak	video
şemsiye	tişört	vişne
şey	torun	yağ
şoför	tost	yağmur
şort	trafik	yatak
şubat	tramvay	yaz
şurası	tren	yemek
taksi	trilyon	yıl
tane	tuvalet	yoğurt
tanrı	tuz	yol
tarak	tuzluk	yumurta
tarih	tükenmez kalem	yurt
tatil	Türk	
tavuk	Türkçe	

Tablo 28: A1 İsimler Ünsüz Yumuşaması (p, ç, t, k)

ayak	ekmek	sarımsak
bacak	elektrik	sokak
balık	etek	sözcük
bıçak	gömlek	sözlük
bıyık	gözlük	tarak
bilek	havuç	tavuk
böbrek	içecek	tırnak
cevap	kaşık	trafik
çiçek	kazak	tuzluk
çilek	kitap	uçak
çocuk	koltuk	yatak
çorap	köpek	yemek
diyalog	kulak	yoğurt
dolap	meslek	yurt
dudak	müzik	
durak	renk	

Tablo 29: A1 İsimler Ünlü Düşmesi

ağız	burun	omuz
alın	isim	göğüs
boyun	karın	şehir

Tablo 30: A1 İsimler Ünlü Uyumuna Uymayanlar

bluz	saat
------	------

Tablo 31: A1 Sıfatları

acil	evli	kapalı
aç	fakir	karlı
ağır	fırtınalı	kısa
akıllı	geç	kirli
alçak	geçmiş	kolay
aynı	genç	kötü
az	geniş	milyon
başka	güneşli	mutlu
bayat	güzel	mutsuz
bazı	hafif	normal
biraz	hangi	o
boş	hasta	pahalı
bu	hazır	sağ
buçuk	her	serin
çirkin	hızlı	sisli
çok	ılık	soğuk
dar	ince	sol
dolu	iyi	şımarık
doğru	kaç	şişman
eski	kalm	şu

tamam	var	yorgun
tatlı	yabancı	yüksek
taze	yağmurlu	zayıf
temiz	yakın	zengin
tok	yaşlı	zıt
ucuz	yavaş	zor
uzun	yeni	
üzgün	yok	

Tablo 32: A1 Sıfatlar Ünsüz Yumuşaması (p, ç, t, k)

alçak	genç	yüksek
buçuk	ılık	zıt

Tablo 33: A1 Zarfları

bazen	nereye	oraya
erken	niçin	önce
genellikle	niye	şimdi
her gün	orada	şurada

Tablo 34: A1 Ünlemler

alo

Tablo 35: A1 Edatlar

evet	İçin	peki
hayır		

Tablo 36: A1 Bağlaçlar

ama	fakat	ve
çünkü	ile	veya

Tablo 37: A1 Zamirler

bana	hepsi	sana
ben	kim	siz
biz	ona	şunlar
bunlar	onlar	

Tablo 38: İsim ve Sıfat Olabilen Sözcükler

acı	beyaz	gelecek
ağaç	bin	gri
alt	çatal	hâkim
altı	dış	hava
altmış	doksan	iç
anahtar	dokuz	iki
araba	dört	insan
arka	elli	kadın
bardak	erkek	kağıt
beş	fırın	kahverengi

kalabalık	örnek	turuncu
kebab	parmak	üç
kemer	pembe	üst
kırk	pilot	yaş
kırmızı	salatalık	yedi
kitaplık	sarı	yeşil
kot	sekiz	yetmiş
kutu	seksen	yıldız
litre	sıfır	yirmi
mavi	siyah	yiyecek
mor	spor	yüz
on	şeker	zeytin
otuz	tabak	
ön	tahta	

Tablo 39: İsim ve Sıfat Olabilen A1 Sözcüklerde Ünsüz Yumuşaması (p, ç, t, k)

ağaç	gelecek	örnek
yiyecek	kağıt	parmak
bardak	kalabalık	salatalık
dört	kebab	tabak
erkek	kitaplık	

Tablo 40: İsim, Sıfat ve Zarf Olabilen Sözcükler

aşağı	top	yanlış
bir	yan	yukarı

Tablo 41: İsim ve Ünlem Olabilen Sözcükler

amca	dede	merhaba
ay	kardeş	teyze
bayan	kız	yeğen

Tablo 42: İsim ve Zamir Olabilen Sözcükler

dünya

Tablo 43: İsim, Sıfat ve Zamir Olabilen Sözcükler

cümle

Tablo 44: İsim, Sıfat ve Ünlem Olabilen Sözcükler

dayı

Tablo 45: İsim ve Zarf Olabilen Sözcükler

bugün	gece	tekrar
dün	sabah	yarın

Tablo 46: İsim ve Zarf Olabilen Sözcükler

büyük	geçmiş	sağ
dolu	küçük	sıcak
eski	milyon	sol
fakir	normal	taze

uzak	var	zayıf
------	-----	-------

Tablo 47: Sıfat, İsim ve Zarf Olabilen Sözcükler

ağır	iyi	soğuk
dar	kısa	tatlı
güzel	kolay	yakın

Tablo 48: Sıfat ve Zamir Olabilen Sözcükler

o	bu	şu
---	----	----

Tablo 49: Sıfat ve Edat Olabilen Sözcükler

başka

Tablo 50: Sıfat ve Ünlem Olabilen Sözcükler

akıllı

Tablo 51: Sıfat ve Zarf Olabilen Sözcükler

aç

Tablo 52: Sıfat, İsim, Zarf ve Edat Olabilen Sözcükler

doğru

Tablo 53: Sıfat, Edat ve Ünlem Olabilen Sözcükler

tamam

Tablo 54: Sıfat, İsim, Edat ve Bağlaç Olabilen Sözcükler

yok

Tablo 55: Sıfat, İsim, Zarf ve Ünlem Olabilen Sözcükler

zor

Tablo 56: Zarf ve İsim Olabilen Sözcükler

hiç

neden

sonra

Tablo 57: Zarf ve Ünlem Olabilen Sözcükler

nerede

Tablo 58: Zamir ve Zarf Olabilen Sözcükler

neresi

Tablo 59: Zamir, Sıfat, Zarf ve Ünlem Olabilen Sözcükler

ne

Tablo 60: A2 Sözcükleri

acaba

açıkla-

adam

acele

ada

adet

affet-	ayrı	bisiklet
ağrı	badem	bitir-
ait	bağır-	boya
Akdeniz	bağırsak	boya-
akraba	baharat	bozuk
alarm	balon	börek
albüm	basit	bulaşık
alış-	başarılı	buluş-
alkışla-	başarısız	buz
alternatif	başvur-	büfe
ameliyat	bat-	büro
an	bayi	bütün
anahtarlık	bayrak	büyü-
ancak	bayram	cacık
aniden	bebek	cetvel
arı	bedava	cevapla-
asker	beden	cezve
asla	belki	cilt
aslan	benze-	cinsiyet
aşçı	beraber	coğrafya
at	bina	çabuk
at-	birazdan	çağır-
ateş	birçok	çakmak
ayakkabılık	birkaç	çal-
ayna	birlikte	çalışkan

çamaşır	değiştir-	duvar
çarp-	demle-	duygusal
çarpış-	dene-	dükân
çarşaf	derece	dürüm
çarşı	dergi	düş-
çatı	deri	düşük
çaydanlık	derin	düşünce
çek-	devam	düz
çekirdek	devam et-	düzenle-
çekmece	dışarı	düzenli
çerçeve	diğer	düzensiz
çeşit	dik	eğer
çeyrek	dikkat et-	eğitim
çıkış	dikkatli	eğlen-
çiğne-	dikkatsiz	eğlence
çim	dilim	eksik
çiz-	dinlen-	ekşi
dağ	dizi	ela
dağınık	doğra-	elbette
dağıt-	dokun-	emekli
daha	dolma	emin
danışma	dolmuş	emir
dans	dondurma	emlakçı
davet et-	dök-	emniyet kemeri
defa	dön-	en
enerji	galiba	göster-

eski-	gardırop	götür-
eskiden	gaz	grip
esmer	geç-	grup
eş	gemi	güçlü
eşofman	genel	gül
evlen-	gerçek	gülümse-
fakülte	gerçekten	gündüz
fark	gerek	güneybatı
farklı	geri	güneydoğu
fatura	getir-	gürültü
faydalı	gez-	haber
fazla	gibi	hakkında
fen	giriş	hâlâ
feribot	gişe	harca-
fıkra	gitar	hareket et-
fırçala-	giyecek	harika
fikir	giysi	hastalık
fil	gol	haşla-
fincan	gökyüzü	hat
fiyat	göl	hata
form	göre	hatırla-
fotoğraf çek-	görevli	hava durumu
fotokopi	görüş	havuz
futbolcu	görüş-	hayat

hazırla-	ılan	kaldır-
hediye	ileri	kalemlik
helikopter	ilet-	kalorifer
hem	ilginç	kalp
hemen	ilk	kamera
henüz	ilk yardım	kan
hep	ilkokul	kaptan
herkes	imza	Karadeniz
heyecanlı	imzala-	karakter
hırka	inan-	karanlık
hırsız	inatçı	karar ver-
hiçbir	indirim	kararlı
hiçbiri	inek	kararsız
hikâye	inşallah	karı
ısır-	iptal	karışık
ıslak	iptal et-	karşı
ıslan-	istasyon	karşılaş-
ışık	iş yeri	kart
içeri	işçi	kartal
iğne	işte	kasap
iğne yap-	it-	kasiyer
ihtimal	kaba	katıl-
ihtiyaç	kabul et-	kavga
iklim	kadar	kavga et-
ilaç	kahvaltılık	kay-
kayak	kirala-	köşe

kaydet-	kiralık	köy
kaza	kirlen-	kulaklık
kaza yap-	kirlet-	kumral
kazan-	klima	kur-
kek	klozet	kurs
kel	koca	kuzen
kenar	kocaman	kuzeybatı
kendi	kok-	kuzeydoğu
kere	kokla-	kültür
kesinlikle	koleksiyon	kürdan
keşke	kolye	lakin
kez	kombi	lazım
kıvırcık	komedi	lezzetli
kız-	komik	limonata
kızar-	komşu	lise
kızart-	konser	lüks
kızgın	kontrol	maaş
kibar	kontrol et-	maç
kibrit	konu	makas
kilogram	kork-	makyaj
kilometre	koy-	masal
kimse	koyun	mayo
kimya	köprü	mektup
kira	kör	memnun
meraklı	ofis	pis
mesaj	oğul	pizza

mesela	oksijen	plan
meşgul	omlet	planlı
meşhur	orman	plastik
metre	orta	pratik
mezun	ortaokul	program
mezun ol-	öksür-	puan
mide	öksürük	rahatsız
misafir	öl-	randevu
muayene ol-	önemli	reçete
mum	önemsiz	rehber
musluk	öp-	resepsiyon
mutlu ol-	örneğin	rezervasyon
müdür	öz geçmiş	rica et-
müracaat et-	özellik	ruhsat
müsait	özet	rüya
müze	özle-	rüya gör-
nakit	paket	sadece
nazik	paragraf	sağır
netice	park et-	sağlık
nezle	pasaport	sağlıklı
nikâh	pasta	sağlıksız
nişanlı	piknik	sahil
nüfus	pil	sahip
sakin	soğu-	tablo
santimetre	sohbet et-	tahmin et-
sarışın	son	tak-

satılık	sonuç	takım
satranç	soy-	takip et-
say-	söz	taksit
sebep	stadyum	takvim
seç-	stat	tamir et-
selamla-	sucuk	tamirhane
sert	süper	tanı-
servis	süpür-	tara-
ses	süpürge	tarafdar
sessiz ol-	sür-	tarif et-
sevin-	sürpriz	tart-
seyahat	şanslı	taşı-
seyahat et-	şanssız	tavsiye et-
sıcaklık	şarj et-	tavşan
sık	şarkı	tehlikeli
sıkıcı	şarkı söyle-	tek
sıkıl-	şekerli	teknoloji
sifon	şekersiz	tembel
sinirlen-	şifre	ten
sinirli	şişe	tencere
site	şöyle	tenis
soda	tabi	tepe
tercüman	ücretsiz	yarım
terle-	ünite	yarımada
terlik	üniversite	yastık
ters	ünlü	yaya

terzi	üşü-	yazı
test	üzül-	yer
tiyatro	üzüm	yıkan-
topla-	vahşi	yılan
toplam	vakit	yine
toplantı	var-	yolcu
turist	vazo	yolculuk
turşu	villa	yorgan
tuş	voleybol	yorucu
tut-	vücut	yorul-
tuzlu	yabani	yumuşak
tuzsuz	yakışıklı	yurt dışı
ucuzluk	yalan söyle-	yüzük
ulaş-	yalnız	zaman
un	yani	zararlı
uyku	yaralı	zeki
ücret	yararlı	zil
ücretli	yardımsaver	ziyaret et-

Tablo 61: A2 Fiilleri

açıkla-	affet-	alış-
---------	--------	-------

alkışla-	dinlen-	ıslan-
at-	doğra-	iğne yap-
bağır-	dokun-	ilet-
başvur-	dök-	imzala-

bat-	dön-	inan-
benze-	düş-	iptal et-
bitir-	düzenle-	it-
boya-	eğlen-	kabul et-
buluş-	eski-	kaldır-
büyü-	evlen-	karar ver-
cevapla-	fırçala-	karşılaş-
çağır-	fotoğraf çek-	katıl-
çal-	geç-	kavga et-
çarp-	getir-	kay-
çarpış-	gez-	kaydet-
çek-	görüş-	kaza yap-
çiğne-	göster-	kazan-
çiz-	götür-	kız-
dağıt-	gülümse-	kızart-
davet et-	harca-	kızart-
değiştir-	hareket et-	kirala-
demle-	haşla-	kirlen-
dene-	hatırla-	kirlet-
devam et-	hazırla-	kok-
dikkat et-	ısır-	kokla-
kontrol et-	selamla-	tanı-
kork-	sessiz ol-	tara-
koy-	sevin-	tarif et-
kur-	seyahat et-	tart-
mezun ol-	sıkıl-	taşı-

muayene ol-	sinirlen-	tavsiye et-
mutlu ol-	soğu-	terle-
müracaat et-	sohbet et-	topla-
öksür-	soy-	tut-
öl-	süpür-	ulaş-
öp-	sür-	üşü-
özle-	şarj et-	üzül-
park et-	şarkı söyle-	var-
rica et-	tahmin et-	yalan söyle-
rüya gör-	tak-	yıkan-
say-	takip et-	yorul-
seç-	tamir et-	ziyaret et-

Tablo 62: / __ / Yalnız Durumda Olan Fiiller

büyü-	terle-	kirlen-
eski-	üzül-	öksür-
kay-	yorul-	sevin-
kızar-	dinlen-	üşü-
kork-	ıslan-	yıkan-
öl-	kız-	

Tablo 63: /+(y)I/ Belirtme Durumu Eki Alan Fiiller

açıkla-	doğra-	kokla-
affet-	düzenle-	kur-
alkışla-	fırçala-	özle-
bitir-	harca-	say-

boya-	hatırla-	selamla-
cevapla-	ilet-	soy-
çigne-	imzala-	süpür-
değiştir-	it-	tanı-
demle-	kızart-	tart-
dene-	kirlet-	

Tablo 64: /+(y)A/ Yönelme Durumu Eki Alan Fiiller

başvur-	inan-	ulaş-
benze-		

Tablo 65: / __ / Yalın Durumda Olan ve /+(y)I/ Belirtme Durumu Eki Alan

çiz-	haşla-	seç-
dağıt-	ısır-	taşı-
gez-	kok-	topla-

Tablo 66: / __ / Yalın Durumda Olan ve /+(y)IA Vasıta Durumu Eki Alan

çarpış-	eğlen-	evlen-
---------	--------	--------

Tablo 67: / __ / Yalın Durumda Olan ve /+(y)A Yönelme Durumu Eki Alan

alış-	dokun-	sinirlen-
bağır-	gülümse-	
bat-	katıl-	

Tablo 68: / __ / Yalın Durumda Olan ve /+DAn/ Ayrılma Eki Alan Fiiller

sıkıl-	soğu-
--------	-------

Tablo 69: /+(y)I/ Belirtme ve /+(y)A/ Yönelme Durumu Eki Alan Fiiller

çal-	koy-	var-
------	------	------

Tablo 70: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)I/ Belirtme ve /+(y)A/ Yönelme Durumu Eki Alan Fiiller

çağır-	göster-	kaydet-
çarp-	götür-	kirala-
çek-	hazırla-	sür-
dök-	kaldır-	tut-

Tablo 71: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)I/ Belirtme ve /+DAn/ Ayrılma Durumu Eki Alan Fiiller

kazan-

Tablo 72: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)A/ Yönelme ve /+DAn/ Ayrılma Durumu Eki Alan Fiiller

düş-

Tablo 73: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)I/ Belirtme, /+(y)A Yönelme ve /+DA/ Bulunma Durumu Eki Alan Fiiller

getir-

Tablo 74: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)I/ Belirtme, /+(y)A Yönelme ve /+DAn/ Ayrılma Durumu Eki Alan Fiiller

at-

Tablo 75: / __ / Yalın Durumda Olan, /+DA/ Ayrılma ve /+(y)IA Vasıta Durumu Eki Alan Fiiller

buluş-

Tablo 76: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)I/ Belirtme, /+(y)A Yönelme, /+DA Bulunma ve /+DAn/ Ayrılma Durumu Eki Alan Fiiller

dön-

tak-

Tablo 77: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)I/ Belirtme, /+(y)A Yönelme, /+DA Bulunma, /+DAn/ Ayrılma ve /+(y)IA Vasıta Durumu Eki Alan Fiiller

geç-

Tablo 78: / __ / Yalın Durumda Olan, /+(y)I/ Belirtme ve /+(y)IA Vasıta Durumu Eki Alan Fiiller

görüş-

Tablo 79: / __ / Yalın Durumda Olan ve /+DAn/ Ayrılma Durumu Eki Alan Fiiller

sıkıl-

soğu-

Tablo 80: /+(y)I/ Belirtme ve /+(y)IA Vasıta Durumu Eki Alan Fiiller

karşılaş-

Tablo 81: /+(y)I/ Belirtme ve /+DAn/ Ayrılma Durumu Eki Alan Fiiller

öp-

Tablo 82: /+(y)I/ Belirtme ve /+DA/ Bulunma Durumu Eki Alan Fiiller

tura-

Tablo 83: Durum Tamlayıcıları Bulunamayan Fiiller

davet et-	muayene ol-	tahmin et-
devam et-	mutlu ol-	tahmin et-
dikkat et-	müracaat et-	takip et-
fotoğraf çek-	park et-	tamir et-
hareket et-	rica et-	tarif et-
iptal et-	seyahat et-	tavsiye et-
karar ver-	sohbet et-	ziyaret et-
kavga et-	şarj et-	
mezun ol-	şarkı söyle-	

Tablo 84: A2 İsimleri

ada	beden	danışma
adam	bina	dans
adet	bisiklet	defa
ağrı	boya	dergi
Akdeniz	börek	dizi

akraba	büfe	dondurma
alarm	büro	duvar
albüm	cacık	dükkân
ameliyat	cetvel	dürüm
an	cezve	düşünce
anahtarlık	cilt	eğitim
arı	cinsiyet	eğlence
aslan	coğrafya	elektrik
aşçı	çakmak	emir
at	çamaşır	emlakçı
ateş	çarşaf	enerji
ayna	çarşı	eş
badem	çatı	eşofman
bağırsak	çaydanlık	fakülte
baharat	çekmece	fark
balon	çerçeve	fatura
bayi	çıkış	fen
bayrak	çim	feribot
bayram	dağ	fıkra
fikir	güneydoğu	iş yeri
fil	gürültü	işçi
fincan	haber	kalemlik
fiyat	hastalık	kalorifer
form	hat	kalp
fotokopi	hata	kan
futbolcu	havuz	kaptan

gardırop	hayat	Karadeniz
gaz	hediyeye	karakter
gemi	helikopter	karı
gerek	hırka	kart
giriş	hırsız	kartal
gişeye	hikâye	kasiyer
gitar	ışık	kavga
giyecek	iğne	kayak
giysi	ihtiyaç	kaza
gol	iklim	kek
gol	ilaç	kenar
gökyüzü	ilan	kere
göl	ilk yardım	kez
görüş	ilkokul	kibrit
grip	imza	kilogram
grup	indirim	kilometre
gül	iptal	kimya
güneybatı	istasyon	kira
klima	makas	öz geçmiş
klozet	makyaj	özellik
koca	masal	özet
koleksiyon	mayo	paragraf
kolye	mektup	pasaport
kombi	mesaj	pasta
komedi	metre	piknik
konser	mide	pil

kontrol	misafir	pizza
konu	mum	plan
koyun	musluk	program
köprü	müdür	puan
köşe	müze	randevu
köy	nakit	reçete
kulaklık	netice	rehber
kurs	nezle	resepsiyon
kuzen	nikâh	rezervasyon
kuzeybatı	nişanlı	ruhsat
kuzeydoğu	nüfus	rüya
kültür	ofis	sağlık
kürdan	oksijen	sahil
limonata	omlet	sahip
lise	orman	santimetre
maaş	ortaokul	satranç
maç	öksürük	sebepe
servis	takvim	ücret
ses	tavşan	ünite
seyahat	teknoloji	üniversite
sıcaklık	ten	üzüm
sifon	tencere	vakit
site	tenis	vazo
soda	tepe	villa
sonuç	tercüman	voleybol
söz	terlik	vücut

stadyum	terzi	yarımada
stat	test	yastık
sucuk	tiyatro	yazı
süpürge	toplam	yer
sürpriz	toplantı	yolcu
şarkı	turist	yolculuk
şifre	tuş	yorgan
tablo	ucuzluk	yüzük
takım	un	zaman
taksit	uyku	zil

Tablo 85: A2 İsimler Ünsüz Yumuşaması (p, ç, t, k)

anahtarlık	börek	çaydanlık
adet	cacık	elektrik
bağırsak	cilt	gardırop
bayrak	çakmak	gerek
giyecek	kulaklık	sıcaklık
grip	mektup	sonuç
grup	musluk	stat
hastalık	nakit	sucuk
ışık	öksürük	terlik
ihtiyaç	özellik	ucuzluk
ilaç	piknik	vücut
kalemlik	sağlık	yastık
kalp	sahip	yolculuk
kart	satranç	yüzük

kayak	sebeP	
-------	-------	--

Tablo 86: A2 İsimler Ses Düşmesi

fikir	nakit
-------	-------

Tablo 87: A2 İsimler Ünlü Uyumuna Uymayanlar

kontrol	gol
---------	-----

Tablo 88: A2 Sıfatları

ait	dağınık	düzenli
basit	diğer	düzensiz
birçok	dik	farklı
birkaç	dikkatsiz	faydalı
bozuk	dilim	genel
çalışkan	duygusal	güçlü
heyecanlı	meşgul	süper
hiçbir	meşhur	şanslı
ıslak	mezun	şanssız
ilginç	müsait	şekerli
inatçı	nazik	şekersiz
kaba	önemli	tehlikeli
kahvaltılık	önemsiz	tembel
kararlı	pis	tuzlu
kararsız	planlı	tuzsuz
karışık	rahatsız	vahşi

kel	sağır	yabani
kızgın	sağlıklı	yakışıklı
kibar	sağlıksız	yaralı
kiralık	sakin	yararlı
kocaman	sarışın	yardımsaver
komik	satılık	yumuşak
kör	sert	zararlı
lazım	sık	zeki
lezzetli	sıkıcı	
meraklı	sinirli	

Tablo 89: A2 Zarfları

aniden	birlikte	eskiden
asla	daha	galiba
birazdan	elbette	gerçekten
göre	henüz	sadece
hakkında	hep	şöyle
hâlâ	kesinlikle	yine

Tablo 90: A2 Zamirleri

herkes	kendi	kimse
hiçbiri		

Tablo 91: A2 Ünlemleri

inşallah	keşke
----------	-------

Tablo 92: A2 Edatları

işte	mesela	örneğin
------	--------	---------

Tablo 93: A2 Bağlaçları

eğer	hem	lakin
------	-----	-------

Tablo 94: İsim ve Sıfat Olabilen Sözcükler

alternatif	çeşit	gerçek
asker	deri	inek
ayakkabılık	dolma	karanlık
bulaşık	düşük	kasap
buz	ela	komşu
çekirdek	esmer	kumral
lüks	plastik	ücretli
orta	şişe	yılan
paket	turşu	

Tablo 95: İsim ve Sıfat Olabilen A2 Sözcüklerde Ünsüz Yumuşaması (p, ç, t, k)

ayakkabılık	düşük	kasap
bulaşık	gerçek	plastik
çekirdek	inek	
çeşit	karanlık	

Tablo 96: İsim, Sıfat ve Zarf Olabilen A2 Sözcükler

içeri	karşı
-------	-------

Tablo 97: İsim ve Ünlem Olabilen A2 Sözcükler

bebek	kamera
devam	oğul

Tablo 98: İsim ve Ünlem Olabilen A2 Sözcüklerde Ünsüz Yumuşaması (p, ç, t, k)

bebek

Tablo 99: İsim ve Ünlem Olabilen A2 Sözcüklerde Ünlü Düşmesi

oğul

Tablo 100: İsim ve Zarf Olabilen A2 Sözcükler

acaba	gündüz	yayla
dışarı	ihtimal	

Tablo 101: İsim ve Edat Olabilen A2 Sözcükler

derece

Tablo 102: İsim, Sıfat, Zarf ve Ünlem Olabilen A2 Sözcükler

ileri	geri
-------	------

Tablo 103: Sıfat ve İsim Olabilen A2 Sözcükler

derin	emekli	son
dolmuş	emin	ters

düz	görevli	ünlü
eksik	kıvırcık	yarım
ekşi	pratik	yurt dışı

Tablo 104: Sıfat, İsim ve Zarf Olabilen A2 Sözcükler

acele	ilk
çeyrek	tek

Tablo 105: Sıfat ve Ünlem Olabilen A2 Sözcükler

harika

Tablo 106: Sıfat ve Zarf Olabilen A2 Sözcükler

ayrı	beraber	memnun
başarılı	dikkatli	ücretsiz
başarısız	fazla	

Tablo 107: Sıfat, Zarf ve Ünlem Olabilen A2 Sözcükler

çabuk

Tablo 108: Sıfat, İsim, Zarf ve Bağlaç Olabilen A2 Sözcükler

yalnız

Tablo 109: Zarf ve İsim Olabilen A2 Sözcükler

en

Tablo 110: Zarf ve Bağlaç Olabilen A2 Sözcükler

ancak

Tablo 111: Zarf ve Sıfat Olabilen A2 Sözcükler

hemen

Tablo 112: Edat ve Zarf Olabilen A2 Sözcükler

gibi	kadar
------	-------

Tablo 113: Bağlaç ve Zarf Olabilen A2 Sözcükler

yani

4.2. Sınıfıçı Uygulamaya Dair Bulgular

Sözcük belirleme çalışması tamamlandıktan sonra belirlenen bu sözcüklerin sınıf ortamında uygulanması safhasına geçilmiş ve A1 ve A2 düzeyi için belirlenen bu sözcükler 31 kişilik deney grubuna

- * Kelimeyi tekrar tekrar okuma ve yazma
- * Sözlük yardımıyla kelime öğrenimi
- * Kelimeyi cümle bağlamından öğrenme,
- * Kelimeyi tekrar tekrar dinleme
- * Kelimeyi eş anlamı ve zıt anlamı ile öğrenme,
- * Kelimeyi öğrenmek için görsel kullanımı,
- * Cümle içinde anlamını tahmin ederek kelime öğrenme,
- * Belirli bir sayıda kelime alıştırmaları yapma,
- * Benzer telaffuzu olan kelimeleri aynı zamanda öğrenme,
- * Bir kelime öğretim kitabını dikkatlice çalışmak,
- * Defterinde kendi kelime bankasını oluşturmak,
- * Kelimeyi drama yoluyla öğrenme,
- * Film izleme,
- * Konu çerçevesinde benzer kelimeleri aynı anda öğretme,
- * Kelimeyi gerçek günlük yaşantıda kullanma,
- * Nesnelere kullanarak kelime öğrenme sözcük öğretim strateji ve yöntemleriyle 6 hafta boyunca belli bir program doğrultusunda verilmiştir. 30 kişilik kontrol grubuna ise hedeflenen sözcükler verilmeden ders kitabı takip edilerek eğitim verilmiştir. Altı haftalık eğitim sonunda okuma ve dinleme sınavları hazırlanmış ve hazırlanan sınavlar yüksek lisans ve doktora öğrencileri dil öğretimi alanında yapmakta olan üç uzmana sunularak görüşleri alınmıştır. Sınavların görünüş ve kapsam geçerliliğini sağlamaya yönelik dinleme sınavından iki, okuma sınavından ise üç soru çıkarılarak 38 dinleme, 30 okuma sorusu elde edilmiştir.

Yapılan sınavlar sonucunda elde edilen nicel veriler SPSS-20 programına aktarılmış ve betimsel ve çıkarımsal analiz yapılmıştır. Çıkarımsal analiz için bağımsız t-testine başvurulmuştur.

Sınavların uygulanması neticesinde 31 kişilik deney grubunun dinleme sınavı ortalaması 33,84, okuma sınavları ortalaması 26,29 ve genel ortalaması ise 60,13'tür. 30 kişilik kontrol grubunun dinleme sınavı ortalaması 22,20, okuma sınavı ortalaması 20,00 ve genel ortalaması ise 42,20'dir.

Dinleme sınavında deney grubunun ortalaması 33,84 iken kontrol grubunun ortalaması 22,20'dir. Deney ve kontrol grupları arasında 11, 64 puan fark vardır. Sonuçlara göre anlamlılık düzeyinin 0,000 olması ve 0,05 değerinden düşük olması çalışmanın anlamlı olduğunu göstermektedir.

Tablo 5- 1: Dinleme Sınavı Sonuçları

Grup	Ortalama	Ortalama Fark	Standart Sapma	Anlamlılık Düzeyi
Deney Grubu	33,84	11,64	,839	,000
Kontrol Grubu	22,20		,849	,000

Okuma sınavında deney grubunun ortalaması 26,29 iken kontrol grubunun ortalaması 20,00'dir. Deney ve kontrol grupları arasında 6,29 puan fark vardır. Sonuçlara göre anlamlılık düzeyinin 0,000 olması ve 0,05 değerinden düşük olması çalışmanın anlamlı olduğunu göstermektedir.

Tablo 5- 2: Okuma Sınavı Sonuçları

Grup	Ortalama	Ortalama Fark	Standart Sapma	Anlamlılık Düzeyi
Deney Grubu	26,29	6,29	,925	,000
Kontrol Grubu	20,00		,936	,000

Dinleme ve okuma sınavlarının toplamına bakıldığında deney grubunun ortalaması 60,13, kontrol grubunun ortalaması ise 42,20'dir. Deney ve kontrol grupları arasında 17,93 puan fark vardır. Sınavın genelinde anlamlılık düzeyinin 0,000 çıkması ve 0,05 değerinden düşük olması çalışmanın anlamlı ve rastlantısal olmadığını ortaya koymuştur.

Tablo 5- 3: Toplam Sonuçlar

Grup	Ortalama	Ortalama Fark	Standart Sapma	Anlamlılık Düzeyi
Deney Grubu	60,13	17,93	1,55	,000
Kontrol Grubu	42,20		1,57	,000

BÖLÜM V: SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Alan yazın taramalarında dil öğretim düzeyleri esas alınarak hedef sözcük öğretimi, yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde yeteri kadar çalışılmamış bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilere sözcük öğretiminde ve öğreniminde güçlük olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde her seviye için öğrenilmesi gereken sözcüklerin belirlenip Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireylere öğretilmesi gerekmektedir.

Bu çalışmada amaç; yabancı dil olarak Türkçe öğrenen A1- A2 seviyesindeki bir kişiye öğrenmesi gereken sözcükleri sözcük öğretim strateji ve yöntemleri ile verilerek kısa zamanda işlevsel bir sözcük öğretimine zemin hazırlamaktır.

Çalışma, Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi temelli olup sözlü ve yazılı Türkçe sıklık çalışmaları ve corpuslar ile karşılaştırmalı olarak hazırlanmış ve aynı zamanda uzman görüşleri esas alınmıştır.

Çalışmada kullanılan nicel veri kaynakları, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan mevcut A1- A2- B1- B2 ders kitaplarıdır. Bu kitaplar; Ankara Üniversitesi Yeni Hitit kitap seti, Gazi Üniversitesi Gazi TÖMER kitap seti, İstanbul Üniversitesi İstanbul Dil Merkezi kitap seti'dir.

Kitaplar, bilgisayar ortamında taranmış ve kitaplardaki sözcükler A1-A2, B1-B2 sözcük havuzlarına alınmıştır. Havuzdaki sözcükler dizin programına atılmış, bir sözcüğün tüm değişkenleri yerine gövde biçimi esas alınmıştır.

Bu havuzdan, Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi temel seviye (A1-A2) kazanımlarına ve sözcük seçme ölçütlerine uygun olarak, temel seviye (A1- A2) için hedef sözcük belirlemesi yapılmıştır.

A1- A2 sözcük seçiminde önemli ölçütler belirlenmiştir.

Bu ölçütler;

* Çerçeve metindeki A1- A2 dil yeterliliklerine göre öğrencinin bilmesi gereken konular için birincil derecede önemli olan, başlıca gereksinimleri karşılayacak sözcükler,

* Türkçeyi anadili olarak kullanan bireylerin günlük hayatta kullandıkları sözcükler,

* Öğrencilerin derste veya çalışma ortamlarında etkin olarak öğreneceği sözcükler,

* Sözcüklerin yazılı ve sözlü Türkçedeki sıklıkları, sözcüğün yararlılığı,

* Sözcüğün öğretilebilirliği,

* Sözcüğün öğrenilebilirliği,

* Sözcüğün evrenselliğidir.

Bu bağlamda, geniş kapsamı sebebiyle ayrı bir çalışma gerektiren deyim ve atasözlerine yer verilmemiştir.

A1- A2 seviyesi için ihtiyaç olarak görülmeyen ve daha sonraki seviyelerde yer verilmesi düşünülen sözcükler dâhil edilmemiştir.

Bu sözcüklere bazı örnekler verilecek olursa;

Kullanımı düşük frekanslı olan;

“*korkut-, araştı-, küçül-, ayarla-, nişanlan-, öner-, uygula-, uzaklaş-, uzman, projektör, delik, davranış, doküman, reyon, duyarlı, enstrüman, ferah, firma*” gibi sözcükler

Sıklık çalışmalarında etken fiillerin edilgen şekli olarak verilen;

“*anlaşıl-, görül-, kurul-, yaşan-, söylen-, götürül-, okun-, izlen-, sevil-, kapan-, satıl-, duyul-, aran- beklen-, konul-, bırakıl-, başlan-, geliştiril-, gerçekleştiril-, anlatıl-, geçil-, kaldırıl-, öden-, değiştiril-, karşılan-, rastlan-, sorul-, öldürül-, yenil-, çevril-, sevil-, çalın-, anıl-, ölçül-, sarsıl-, basıl-, örtül-*” gibi sözcükler,

Teknik sözcük olan;

“senet, hisse, yatırım, bürokrat, damga, bucak, atım, repo, anayasa, devrim, mekanik, basınç, yatırım, prim, hacim, panoramik” gibi sözcükler A1- A2 seviyesine alınmamıştır.

Eş ve yakın anlamlı sözcüklerden ise sıklığa göre daha fazla kullanılan sözcükler seçilmiştir. Buna örnek verecek olursak;

“Yalın yerine basit, yapı yerine bina, çehre yerine yüz, düş yerine rüya, konut yerine ev, hayat yerine yaşam, hekim yerine doktor, irak yerine uzak, ihtiyar yerine yaşlı, yürek yerine kalp, lisan yerine dil, şahıs yerine kişi, gülünç yerine komik, mesut yerine mutlu, onar- yerine tamir et-, sıhhat yerine sağlık, lügat yerine sözlük, varlıklı yerine zengin, yanıt yerine cevap” sözcükleri alınmıştır.

Çıkarılan hedef sözcükler yazılı- sözlü Türkçe sıklık çalışmaları ve TS CORPUS’tan alınan ilk 7000 sözcük ile karşılaştırılmış, eksiklikler ve fazlalıklar saptanmış, ekleme ve çıkarmalar yapılmıştır.

Oluşturulan sözcük havuzundan hedef sözcüklerin ölçütlere göre belirlenmesi, belirlenen sözcüklerin sıklık sözlükleri ve corpuslarla karşılaştırılması sonucunda elde edilen A1 ve A2 sözcükleri haftalık çalışmalar halinde alanında uzman kişilere verilmiş, uzmanlar, her bir sözcüğün, o düzey için uygun olup olmadığını, o düzey için uygun değilse hangi düzeyde uygun olabileceğini belirtmişlerdir. Uzmanlarca yapılan eleştiriler tartışılmış ve sözcükler en uygun bulunan seviyeye aktarılmıştır.

Çalışma neticesinde elde edilen hedef sözcükler; fiil, isim, sıfat, zarf, zamir, edat, bağlaç, ünlem kategorileri olarak tasnif edilmiştir. Sözcük türlerine göre tasnif edilen bu sözcükler, kendi içlerinde tekrar tasnif edilmiştir.

Bu tasnifte;

Fiiller, durum tamlayıcılarına göre,

İsimler, ünsüz yumuşaması, ses düşmesi ve ek aldıklarında büyük ünlü uyumuna uymayan alıntı sözcüklere göre (saat>saati),

Sıfatlar ünsüz yumuşaması kuralına göre tasnif edilmiştir.

Bu tasnifler vasıtasıyla, öğrenciye bir sözcük öğretilirken sözcüğün cümle içinde alabileceği –ünsüz yumuşaması, ses düşmesi, ünlü uyumu- gibi değişkeler, fiillerin cümle içinde almaları gereken durum tamlayıcıları da daha kolay bir şekilde öğretilebilecektir.

AOÖÇ’de A1-A2 düzeyinde öğrencilere dil bilgisi kuralları sezdirilerek aktarılmaktadır, ayrıca bir dil bilgisi dersi verilmemektedir. Ancak bazı eğitimciler dil bilgisinin doğrudan öğretilmesi yönünde görüş bildirmektedir. Süregelen bir tartışma konusu olarak AOÖÇ’de Avrupa dilleri merkezli bir anlayışın benimsendiği ancak Türkçenin bu dillerden farklı bir yapısının bulunduğu ve ayrıca bir dil bilgisi dersi ve ders materyallerinin olması gerektiği yönünde görüşler bulunmaktadır. Göreve dayalı dil öğrenme yaklaşımı ile eylem odaklı dil yaklaşımı benimsenmiş, dil bilgisini işlevsel bir anlayış çerçevesinde dolaylı olarak verilmesi yönünde başka bir görüş de bulunmaktadır. Çalışmada yer alan tasnif yardımıyla sezdirerek ve oyunlaştırarak dil bilgisi kurallarının öğretilebileceği değerlendirilmektedir.

Çalışma bilimsel temeller üzerine oturtulmuştur fakat bir öğrencinin öğrenmesi gereken bütün sözcükleri tespit etmek, belirlemek oldukça güçtür. Bu sebeple açık uçlu bir çalışmadır. Özellikle öğrencilerin ihtiyaçlarına göre bu listelere yeni sözcükler eklenebilir veya listelerden bazı sözcükler çıkarılabilir. Dolayısıyla bu çalışma bundan sonra yapılacak sözcük öğrenim-öğretim çalışmalarına da ışık tutacaktır.

Verilen bu bilgiler doğrultusunda, sözcük belirleme ölçütleri, öğrencilerin ihtiyaçları, AOÖÇ yönergeleri- kazanımları temel alınarak hazırlanan sözcük listeleriyle, öğrencilerin dil gereksinimleri karşılanacak ve Türkçeyi temel seviyede öğrenen öğrenciler rahatça iletişim kurabileceklerdir.

Doğru ve sağlıklı iletişimin temel anahtarı olan sözcük öğretiminin yabancı dil öğretiminde yadsınamaz bir önemi vardır. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin seçtikleri öğretim teknikleri ve öğrencilerin öğrenme sırasında kullandıkları sözcük öğrenme stratejileri ve teknikleri bu alandaki başarıyı etkileyen önemli etmenlerdir. Bunun için öğretmenler öğretilcek sözcük için en uygun tekniği kullanmalı, öğrencilere de sözcük öğrenme teknikleri, sözlük kullanma yolları, öğrenilen sözcüğün nasıl işlevsel hale getirileceği konusunda eğitimler vermelidir.

5.2. Öneriler

1. Belirlenen sözcükler, öğrencilerin daha rahat ve hızlı iletişime geçmesini sağlamak için öğrencilere tutarlı bir şekilde ve uygun yöntemlerle öğretilmelidir.
2. Öğretmen, kendisine daha rahat eğitim verme imkânı sunan bu sözcükleri hazır bulundurmalı, ihtiyaca göre öğretmelidir.
3. Hedef sözcükler, sözcük türlerine göre tasnif edildiği için, öğretici sadece sözcüğün anlamını değil, her sözcüğün hangi sözcük türüne ait olduğunu ve cümle içinde aldığı değişimleri kullanım örneklerinden hareketle öğretmelidir.
4. Belirlenen bu sözcükler Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten kitaplara da bir kaynak olma özelliği göstereceğinden, kitaplar hazırlanırken bu hedef sözcükler dikkate alınmalıdır.
5. Dil öğrencisi belirlenen bu sözcüklerden seçim yaparak kendi ilgi alanına yönelik sözcükleri de öğrenebilmelidir.
6. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen kişinin bu sözcükleri öğrenmesi sonucunda dili öğrenme ve kullanma başarısı artacağı için belirlenen bu sözcüklerden seviyelere göre bir **sözlük** hazırlanıp öğrencilerin kullanımına sunulmalıdır.
7. Bu çalışmada elde edilen veriler doğrultusunda öğrenci ihtiyaçlarına yönelik ders içi ve **ek materyal olarak diyaloglar** hazırlanmalıdır.
8. Hedef sözcükler kullanılarak dil öğretimi ve öğreniminde önemli yeri olan **hikâye kitapları ve öyküler**, seviyelere uygun olarak yazılmalıdır.
9. İnternet ortamında ulaşımının kolay olması için hedef sözcükleri içeren görsel içerikli bir **web sitesi** tasarlanmalıdır.
10. Hızlı ve eğlenceli bir öğretim için hedef sözcükleri içeren **oyun ve etkinlikler CD'si** oluşturulup öğrencilerin kullanımına sunulmalıdır.
11. Sözcük öğreniminin hem ders ortamında hem de bireysel olarak yapılabilmesi için **sözcük kitapları** hazırlanmalıdır.
12. Sözcük öğretiminin verimliliği için **flaş kartlar** hazırlanmalıdır.

KAYNAKLAR

Açık, F. (2008). Türkiye’de Yabancılara Türkçe Öğretilirken Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu*, 27–28 Mart, Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs. (e.t.21.06.2019 http://turkoloji.cu.edu.tr/YENI%20TURK%20DILI/fatma_acik_yabancilara_turkce_ogretimi.pdf)

Aksan, D. (2003). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Akerson, F. (1991). *Dile Genel Bir Bakış*. İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları.

Aksan, Y., Aksan, M., Mersinli, Ü. (2016). *A Frequency Dictionary of Turkish*. London: Routledge.

Alperen, N. (2001). *Türkçe Okuma ve Yazma Eğitim Rehberi*. Ankara: Alperen Yayınları.

Aslan, F. (Ed.) (2012). *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı- A1 (Temel Seviye)*. İstanbul:Kültür Sanat Basım.

Aslan, F. (Ed.) (2012). *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı- A2 (Temel Seviye)*. İstanbul:Kültür Sanat Basım.

Aslan, F. (Ed.) (2012). *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı- B1 (Orta Seviye)*. İstanbul:Kültür Sanat Basım.

Aslan, F. (Ed.) (2012). *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı- B2 (Orta Seviye)*. İstanbul:Kültür Sanat Basım.

Aşık U. (2007). *Yabancılar İçin Temel Türkçe Sözcük Varlığının Oluşturulması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Anabilim Dalı.

Aydın, Ö. (1997). Anadili Eğitimi, Yabancı Dil Öğretimi ve Evrensel Dilbilgisi. *Dil Dergisi*, 54, 23-30.

Aygün, M. (1999). Yabancı Dil Dersinde Sözcük Öğretimi ve Sözcük Dağarcığını Geliştirme Teknikleri. *Dil Dergisi*. (78), 5-16.

Bauer, L. and Nation, I.S.P. (1993). “Word Families”, *International Journal of Lexicography*, 6/4.

Barın, Erol. (2003). Yabancılara Türkçenin Öğretiminde Temel Söz Varlığının Önemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları Türkçenin Öğretimi Özel Sayısı*, 13, 311-317. (e.t. 10.07.2019 <https://dergipark.org.tr/download/article-file/156774>)

Barın, E. (2004). Yabancılara Türkçe Öğretiminde İlkeler. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, (1), 19-30. (e.t. 08.07.2019 <http://dergipark.org.tr/turkiyat/issue/16660/329608>)

Başkan, Ö. (1969). *Yabancı Dil Öğretimi, İlkeleri ve Çözümler*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Bayraktar, N. (2003). Yabancılara Türkçe Öğretiminin Tarihsel Gelişimi. *Dil Dergisi*, 119, 58-71. (e.t.12.05.2019 http://turkoloji.cu.edu.tr/DILBILIM/bayraktar_01.php).

Bear, J. M. (1994). Ana Dili ve Yabancı Dil Öğretimi. *Çağdaş Türk Dili*, 4, 77-78.

Biçer, N. (2012). Hunlardan Günümüze Yabancılara Türkçe Öğretimi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(4), 107-133. (e.t. 18.07.2019 <https://dergipark.org.tr/download/article-file/136789>).

Bryson, B. (1991). *The Mother Tongue-The English Language*. New York: Penguin Books.

Budak, Y. (1995). Eğitim Programları Açısından Avrupa ve Türkiye'de Yabancı Dil Öğretimi. *Dil Dergisi*, 32, 5.

Budak, Y. (2000). Sözcük Öğretimi ve Sözlüğün İşlevi. *Dil Dergisi*, 92, 19-16.

Corson, D.J. (1995). *Using English Words*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.

Coxhead, A. (2000). A New Academic Word List. *TESOL Quarterly*, 34/2.

Demirel, Özcan (2007). *Yabancı Dil Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.

Goulden, R., I. S. P. Nation and J. Read. (1990). How Large Can a Receptive Vocabulary Be?. *Applied Linguistics*, 11/4.

Göçen, G. (2016). *Yabancılar İçin Hazırlanan Türkçe Ders Kitaplarındaki Söz Varlığı ile Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Yazılı Anlatımlarındaki Söz Varlığı*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Eğitimi Bilim Dalı.

Göçer, A., Moğul, S. (2011). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi ile İlgili Çalışmalara Genel Bir Bakış. *Turkish Studies*, 6(3), 797-810. (e.t.18.07.2019 <http://www.turkishstudies.net/DergiTamDetay.aspx?ID=2470>)

Göz, İ. (2003). *Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Gülensoy, T. (2000). *Türkçe El Kitabı*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Güzel, A., Barın, E. (2013). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi*. Ankara: Akçağ.

Gür, H. (1999) *Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlere Yönelik Tekdilli Sözlük Oluşturmada Ölçütler*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi Anabilim Dalı.

Hazar, E. (2007). *İngilizce Derslerinde Resimlerle Kelime Öğretiminin Başarıya Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı.

Jamieson, P. (1976). *The Acquisition of English as a Second Language by Young Tokelau Children Living in New Zealand*. (Unpublished PhD thesis). New Zealand, Victoria University of Wellington.

Kahraman, T. (1996). *Çağdaş Türkiye Türkçesindeki Fiillerin Durum Ekli Tamlayıcıları*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Kalfa, M. (2008). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Program(sızlık) Sorunu. *Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu*, Doğu Akdeniz Üniversitesi,

Eğitim Fakóltesi, T¼rkçe Öğretmenliği Bölümü, Gazi Mađusa, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, 27-28 Mart 2008.

Kolektif. (2011). *T¼rkçe Sözl¼k*. Türk Dil Kurumu Yayınları.

Korkmaz, Z. (2003). *T¼rkiye T¼rkçesi Grameri (Şekil Bilgisi)*. Ankara: TDK Yayınları.

Köse, D. (2007) Ortak Başvuru Metni'ne Uygun T¼rkçe Öğretiminin Başarıya ve Tutuma Etkisi. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 107-118.

Kurt, M., Temur, E. (Ed.) (2013). *Yabancılar İçin T¼rkçe Ders Kitabı - A1 (Temel Düzey)*. Ankara: Özel Matbaası.

Kurt, M., Temur, E. (Ed.) (2013). *Yabancılar İçin T¼rkçe Ders Kitabı - A2 (Temel Düzey)*. Ankara: Özel Matbaası.

Kurt, M., Temur, E. (Ed.) (2013). *Yabancılar İçin T¼rkçe Ders Kitabı - B1 (Orta Düzey)*. Ankara: Özel Matbaası.

Kurt, M., Temur, E. (Ed.) (2013). *Yabancılar İçin T¼rkçe Ders Kitabı - B2 (Orta Düzey)*. Ankara: Özel Matbaası.

Laufer, B. (1991). Some Properties of the Foreign Language Learner's Lexicon as Evidenced by Lexical Confusions. *IRAL*, 29/4.

MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Çeviri Komisyonu (2009) *Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni Öğrenme-Öğretme-Değerlendirme*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayınları.

Melka, F. (1997). "Receptive vs Productive Aspects of Vocabulary", In Schmitt, N. and M. McCarthy (Eds.), *Vocabulary: Description, Acquisition and Pedagogy*. Cambridge University Press, Cambridge.

Nation, I. S. P. (2001). *Learning Vocabulary in Another Language*. Cambridge University Press, Cambridge.

Nation, P. and A. Coxhead (1998). The Specialised Vocabulary of English for Academic Purposes. *Wellington Occasional Papers in Applied Linguistics*, 1.

Nation, Paul and Rob Waring (1997). “Vocabulary Size, Text Coverage and Word Lists”, In: Schmitt, N. and M. McCarthy (Eds.): Vocabulary: Description, Acquisition and Pedagogy, Cambridge University Press, Cambridge.

Özbay, M. ve Melanlıoğlu, D. (2008). Kelime Öğretiminde Örneklemenin Önemi ve Divanü Lügat-it-Türk. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(10), 49-58.

Özer, T. (2006). *Yabancı Dil Dersinde Pedagojik Uygulama Açısından Sözcük Öğretimi ve Sözcük Dağarcığını Geliştirme Yöntem ve Tekniklerinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Batı Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı.

Sağır, M. (2002). *Türkçe Dil Bilgisi Öğretimi*. Ankara: Nobel Yayınları, s.48

Şahin, M. (2008). *Güvenlik Bilimleri Fakültesinde Öğrenim Gören Yabancı Öğrencilerin Türkçe Öğrenirken Karşılaştıkları Zorluklar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Schmitt, N. (2000). Vocabulary in Language Teaching, Cambridge University Press, Cambridge.

Tunçel, H. (2011) *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sözlü Türkçenin Kelime Sıklığı ve Yaygınlığını Belirleme Çalışması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Anabilim Dalı.

Turgut Ö. (2006). *Yabancı Dil Dersinde Pedagojik Uygulama Açısından Sözcük Öğretimi ve Sözcük Dağarcığını Geliştirme Yöntem ve Tekniklerinin Değerlendirilmesi* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Batı Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı.

Uzun N. E. (Ed.) (2010). *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe-Temel A1-A2 (Ders Kitabı)*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Uzun N. E. (Ed.) (2010). *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe-Orta B1 (Ders Kitabı)*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Uzun N. E. (Ed.) (2010). *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe-Yüksek B2-C1 (Ders Kitabı)*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Zeyrek, Y. (2001). Yabancılar Türkçeyi Nasıl Öğretiyoruz? *Türk Yurdu*, 21, (162-163), 463-465.

Zimmerman, C. (1997). Do Reading and Interactive Vocabulary Instruction Make a Difference? An Empirical Study. *TESOL Quarterly*, 31(1), 121-140.